

Sõjaasjanduse ajakiri

SÕDUR

№ 40.

Laupäeval, 8. oktoobril 1927.

IX aastakäik.

„AMEERIKA LEEGION“ EUROOPAS.
Saabus Euroopasse septembri keskpaiku 1927. a.

Kindral Pershing, kommander H. P. Savage ja marssal Foch panevad lilli Tundmata Sõduri hauale.

Hind 20 mk.

SISUSTIK: A. Traksmann. Kaitseväe kasvatuse ja väljaõppe alalt. Uusi õppekavasid. — Sõjaväe Tervishoiu Valituse ülem san-kindralmajor A. Lossmann 50-ne aastane. — Kapten Victor Tomir Drymmer. Endine Poola sõjaväe esindaja Eestis. — Teenistus vahipostil. — O. Sternbeck. Mõõdanud laskevõistluste tulemusi. — Kindral-feldmarssal v. Hindenburg 80-ne aastane. — E. Üleriikliste kaitseväe laskevõistluste lõpp ja auhindade väljajagamine 2. okt. 1927. a. — Ilus algatus, mis väärib jällelegemist. — M. Jervan. Tervishoidline aruanne juhtimise ja side manöövritest sept. 1927. a. — Eesti kaitseväe kehalise kasvatuse juhatus ja jalgpalli meeskond Soome kaitseväge külastamas. — V. Post. Schweitsi lennukõrgkooli ja väljaõppe põhijooned. — A. V. Norras õnnetusi „Madsen“ kuulipildujatega. — Sõjakirjandust. — Bibliograafilisi märkmeid. — Sõjaväelisi teateid. — Toimetusele saadetud kirjandust. — Kuulutusi.

Kaitseväe kasvatuse ja väljaõppe alalt. Uusi õppekavasid.

A. T r a k s m a n n.

1. „Üldine õppekava noorte 4-kuuliseks ettevalmistamiseks“.

Sõjainistri käsukirjaga nr. 385, 1927. a. noorte väljaõppeaeg käesolevast sügisest alates on määratud kindlaks nelja kuu peale. Seni see aeg on olnud viis kuu; seega lühenemine ühe kuu võrra. See samm on osutunud tarvilikuks, et järkjärgult minna üle üheaastasele teenistusele, mis praeguste arvestuste järele peab olema teostatud 1928. a. sügiseks.

Noorte väljaõppe aja lühenemisega ühe kuu võrra kaitseväe kasvatuse ja väljaõppe ala tegelikud juhid on asetatud tõsise küsimuse ette: kuidas selle lühendatud ajaga teostada noore kodaniku sõjalist ettevalmistust sarnaselt, et ei kannataks töö põhjalikkus ja mitmekülgsus. Noore ettevalmistusel on nimelt põhipaneva tähtsusega, et pädagoogiline voolimise töö tema kallal oleks küllalt mitmekülgne, haarates kõiki noore võimeid ja jõude, kuid ühtlasi igal erialal küllalt põhjalik ja tugev, et mõjutada sügavasti kasvatavat isikut.

Noorte sõjalise ettevalmistuse põhijooned ja õppetöö käik nende elluviimiseks on määratud kindlaks peale J. E. I osa, „Üldises õppekavas noorte 5-kuuliseks ettevalmistamiseks“. Selle kava järele noorte sõjaline ettevalmistus jaguneb kolme suurte alasse:

- sõduri-kodaniku sõjaline ja üldine kasvatus, mis sisaldab 6 ainet;
- kehaline kasvatus;
- sõjatehniline ja taktikaline väljaõpe, mis sisaldab 5 ainet.

Kõigi nende alade ja ainete läbivõtmiseks 5-kuulise kava järele oli ette nähtud 700 õppetundi.

Aja arvestamine 4 kuu peale annab 538 õppetundi, või tervelt 162 õppetundi, (24%) vähem.

Tõuseb tõsine küsimus: kuidas tunduvalt vähenenud õppeaja raamidesse kõige

otstarbekohasemalt mahutada eelnimetatud õppealad ja aineid?

Selle põhipaneva tähtsusega küsimuse lahendamiseks kindralstaap pööras jällepärimistega väeosade poole, et siis saadud arvamisi kokku võttes, jõuda mõnesugusele konkreetsele otsusele.

Kuigi materjalid väeosadest jõudsid kohale hiljaksjäämisega, siis kui kindralstaabis olid juba välja kujunenud 4-kuulise õppekava põhijooned, andsid nad siiski väärtuslikke näpunäiteid tuleviku töö kohta. Mõned väited ja sooviavaldused on vastukäivad üksteisele. Kuid tähtsamates küsimustes ja tulevase väljaõppe põhialustes võib siiski tähele panna suurt ühtmeelt, mis võimaldas keskastutusele raskusteta määrata kindlaks tulevase lühendatud väljaõppe põhijooned. Viimased on avaldatud kindralstaabi ülema poolt kinnitatud „Üldises õppekavas noorte 4-kuuliseks ettevalmistamiseks“, mis on laiali saadetud väeosadele. Nimetatud kava on kokku seatud mitte täiesti iseseisvana, vaid ainult abikavana endisele 5-kuulisele „Üldisele õppekavale“, sisaldades ainult seda, mis on muudetud endises kavas. Abikava kokkuseadmine oli tarvilik aja säästmise otstarbel, sest uue kava trükkimine tervikus on suur töö, mida ei saa valmis lühikese ajaga.

Olgu siinkohal veel kord lühidalt alla kriipsutatud need põhimõtted, milledele on rajatud uus õppekava.

1. Noorte 4-kuulisel ettevalmistamisel tulevad läbi võtta kõik need alad, mis esinesid endises 5-kuulises kavas.

See põhimõte oli alla kriipsutatud paljude väeosade märkustes. Kuigi väljaõppe aeg on lühenenud, leitakse siiski tarviliku olevat anda noorele mitmekülgne sõjaline kasvatus ja mitte üle minna ainult puht sõjatehnilisele väljaõppele. Alad nagu: kehaline kasvatus, sõduri — kodaniku üldharidusli-

ne ettevalmistus jne. jäävad seega püsima ka tuleviku kavades. Nende alade pädagoogiline vajaduslikkus on selgunud eelmiste aastate kogemustel just selletõttu, et meie kool ja ühiskond ei suuda veel anda kaitsevääle vaimliselt ja kehaliselt küllalt väljaarenenud kodanikke. Kodaniku üldine kasvatus peab seega kestuma ka kaitsevääs. Kuna ei ole loota, vähemalt lähemas tulevikus, suuri muudatusi sel alal koolides — sest sõjalise õppuse massilised tulemused koolides ei ilmutu niipea — siis peame ka lühendatud 4-kuulise väljaõppe aja arvel ohverdama umbes 100 õppetundi (18% õppeajast) sõduri-kodaniku üldisele kasvatusel. Seni see % on olnud umbes samasugune.

2. **Õppeaja lühendamisel** õppetööd vähendada peaaegselt selleks, et noorte õppekursusest jätta välja rühma väljaõppe. See põhimõte on kriipsutatud alla juba sõjaministri käsukirjas. Sellest on kinni peetud ka uue õppekava kokkuseadmisel, mille tagajärjel ainult taktikalise väljaõppe arvel on saavutatud kokkuvõtte 70 tunni võrra. Rühma väljaõpet on kästetud korraldada ainult niipalju, kui see on tarvilik rühma liikumiseks ravis. Selle põhimõtte maksmapanemisega on tõmmatud kindel piirjoon sellele, kus lõpeb noore ettevalmistus — nimelt jao väljaõppega. Noor oma kursuse lõpul peab suutma tegutseda jao koosseisus oma juhi juhatusel; jagude kokkuliitmine rühmaks kuulub reamehe väljaõppesse.

3. **Õppeaja lühinemisel** need õppeained, mis on aluseks noore sõjalisele kasvatusel, nimelt: distsipliin, sisekord ja vahiteenistus, võtta läbi samasuguses ulatuses kui enne.

See põhimõte on ka alla kriipsutatud paljude väeosade märkustes. Tema tähtsus seisab selles, et endiste aastate kogemusel meie õppekavades on juba selgunud see miinimum tunde, mida on vaja eelnimetatud ainete korralduseks läbitöötamiseks noortega. Seega tundide arvu edaspidine vähendamine siin tooks kaasa nähtuse, et vastav õppeaine tuleks jätta pooleli. Seega jääks pooleli ka noore sõjaline kasvatus, mis ei võimaldaks tema nimetamist reameheks, mis peab sündima pärast neljakuulist ettevalmistust. Järelikult, noore sõjaline kasvatus tuleb nelja

kuu jooksul viia nii kaugele, et oleks saavutatud teatud tervikuline eesmärk ning edaspidist ettevalmistamist reamehena suundida juba tema taktikalise arendamise ja mitmesugustele erialadele ettevalmistamise sihis.

Sõjalise kasvatusel alal „sisekorra“ kaava on kokku seatud uue „Sisemäärustiku“ järele, mis septembri lõpul saadeti kätte väeosadele.

4. **Aja säästmiseks** laskeasjanduse õpetamisel lihtsustada õppelaskmise kursust.

See põhimõte on üles seatud laskeinspektori poolt. Möödunud aastate kogemused on näidanud, et praegune õppelaskkursus on läbi võetav miinimum viie kuu jooksul. Õppeaja lühinemisega see kursus muutuks raskeks ja koormavaks. Teda tuleb muuta lihtsamaks ja lühemaks. Uued õppelask tabelid on praegu kokkuseadmisel ja nende ilmumise muudetakse ära vastavalt §§ Laske-eeskirja 1. vihus. Laskeasjanduse kohta tuleks siiski silmas pidades, et, kuigi õppelaskkursus on lihtsustatud, kõik tegevusharjutused relvaga ja sihtimise algõppus on jäänud endiseks. Õppeaja lühendamine ja töö kiirustamine nende algoskuste õpetamisel ei ole võimalik ning viib hiljem suurele aja kaotusele kordamiste näol.

Eeltoodud põhimõtted uue õppekava käsitamisel väeosades tuleks kindlasti silmas pidada. Tegelikult õppetöö kogemustel selgub kuivõrra ülesseatud põhimõtted on eluliselt väärtuslikud. 4-kuuline noorte õppekursus on aluseks üheaastasele väljaõppe tööle, mis praegu on ettevalmistamisel. Seepärast kogemused, mis saavutame käesoleva ajutise kava teostamisel, on aluseks uuele, põhiväeüle „Üldisele õppekavale reameeste 12-ne kuuliseks ettevalmistamiseks“, mille kokkuseadmisele on asutatud kindralstaabis.

2. „Üldine õppekava allohvitseride ettevalmistamiseks“.

Suur osa kaitsevääs vajalike allohvitseride valmistatakse ette Allohvitseride koolis. Nimetatud kooli tegevuses sõjaministri korraldusel on viidud läbi põhjalikke reforme juhtava koosseisu muutmiseks. Need reformid olid sügavasti põhjendatud tegeliku elu nõuetega. Ühenduses sellega oli selgunud tarvidus uue, põhjalikuma õppekava järele, kus allohvitseride ettevalmistamisse puutuvad küsimused oleksid käsitatud konkreetsemalt.

Uus õppekava ongi kujunenud nende

tähelepanekute ja kogemuste põhjal, mis kogunesid kindralstaabis 1926.—27. a. juhtide ettevalmistamise kohta üldse ja allohvitseride kohta eriti. Nende tähelepanekute ja kogemuste põhituum oli see, et tegelikult kasvatus-õppetöö kategoorilisel nõudmisel oli esiplaanile tõusnud tarvidus praktiliste oskustega varustatud ohvitseri ja allohvitseri järele, kes on kasvataja, õpetaja ja juht väeosades.

Niisuguse noorema juhi (jao, suurtüki, kuulipilduja) ülema algkuju püüabki luua uus õppekava, teda defineerides järgmiselt 1. peatükis, kus seatakse üles õppuste eesmärk.

„Kaitseväe õppeüksuste eesmärk on valmistada ette nooremaid juhte — allohvitseri peajasjalikult ja o (suurtüki, kuulipilduja) ülema kohtadele.

Ülema kohuste täitmine nõuab allohvitserilt teadmisi ja oskusi käsualuste kasvatamisel, õpetamisel ja juhtimisel.

Kasvatajana peab allohvitser kõige pealt olema kõigi nende sõjamehe vouruste elavaks eeskujuks, mida on tarvis sisendada käsualustesse. Tähtsamad neist vourustest on: distsiplineeritud olek, eeskujulik ülevalpidamine, täpne, energiline ja asjatundlik teenistuskohuste täitmine kõigil aladel, korralik riietus ja rõõmus, kaasakiskuv meeleolu. Kasvatajana allohvitser peab suutma mõjutada käsualuseid:

- moraalselt, neis õhutades aktiivset riigiustavuse vaimu, kohuse-truudust, distsipliini tunnet, isikliku julgust ja vaprust („Sisemäärustik“ § 418);
- intellektuaalselt, neis arendades meeletteravust, ettevõtlikkust, isiklikku algatus- ja otsustamisvõimet, ja
- kehaliselt, karastades nende tervist ja arendades kehaliselt mitmesuguste võitluses ettetulevate raskuste võitmiseks.

Õpetajana - instruktoriga allohvitser peab omama tarvilised teadmised ja oskused selleks, et praktiliselt välja õpetada üksikvõitlejat ja jagu kõigil lahingtegevuse aladel („Sisemäärustik“ §§ 420).

Juhina allohvitser peab võima juhtida üksikvõitleja, grupi ja jao tegevust igasuguses olukorras nii rahukui sõjaajal.“

Nagu eeltoodust näha, allohvitseri ettevalmistus õppeüksustes piirdub ja oga. Rühmavanema kohustega tutvumise sün-nib peajasjalikult väeosades.

Et ülesseatud eesmärgi saavutamist hõlbustada, selleks õppekavas on viidud läbi üksikasjalik ainete jaotus teemideks, kusjuures teemide valikul on püütud tabada kõiki neid küsimusi, millega tuleb teha tegemist allohvitseril kasvatuse, väljaõppe või juhtimise alal. Kuidas see või teine teem õpilastega tuleb läbi võtta, on samuti näidatud õppekavas.

Teemide läbivõtmise viisidest õppekavas on ette nähtud järgmised:

- näitlik praktiline tund, mida annab ohvitser õpilastele, selgitades näitlikult kõik teatud aine õpetamise puutuvad meetodilised küsimused;
- õpilaste harjutustund, mis järgneb näitlikule tunnil ja kus õpilased ohvitseri juhatusel õpivad kätte need võtted ja näpunäited, mis on saadud näitlikul tunnil;
- ettekanded — mõnede üksikute küsimuste selgitamiseks.

Siinkohal olgu veel kord eriti alla kriiputatud näitlikud praktilised tunnid kui peamine abinõu allohvitseride (ja ka noorte ohvitseride) ettevalmistamisel, ükskõik missugusel alal. Näitlikud praktilised tunnid meil ei ole veel täiesti läbi lõõnud vaatamata sellele, et nende organiseerimise ja läbiviimise kohta on antud üksikasjalikke näpunäiteid ametlikkudes „Juhendites“. („Sõdur nr. 52, 1926. a.). Täiel ulatusel „näitlikkude“ ja „iseseisvate“ praktiliste tundide süsteem oli tarvitusel möödunud sõjalise õppuse instruktorige kursustel, andes häid tagajärgi.

Allohvitseril tuleb noort ja reameest ja jao õppust allohvitser peab otsekohe kasvatada ja õpetada kõigil aladel ja kõigis ainetes. Kuid sealjuures tuleb silmas pidada, et, näiteks, distsipliini õpetamisel, allohvitseri ülesanne piirdub selle alalise kontrollimisega ja meele-tuletamisega, osalt ka selgitamisega, mida on õpetanud ohvitser, kuna, näiteks, relva tundmist, üksikvõitleja ja jao õppust allohvitser peab otsekohe isiklikult õpetama. Seepärast allohvitseri kui õpetaja-instruktori ettevalmistamisel igas aines eraldi tuleb alati konkreetset silmas pidada väeosas temale ees seisvaid ülesandeid. Vastavate teemide puhul see iseäraldus on kriipsutatud alla ka õppekavas.

Laskeasjanduse alal kavas on pandud maksma lihtsustatud õppelaske kursus, mis Allohvitseride kooli ülemajor Siiri poolt kokku seatud ja laskeinspektori poolt läbi vaadatud. Nimetatud kursus hõlmutab õppelaskmise läbiviimist õppeüksustes.

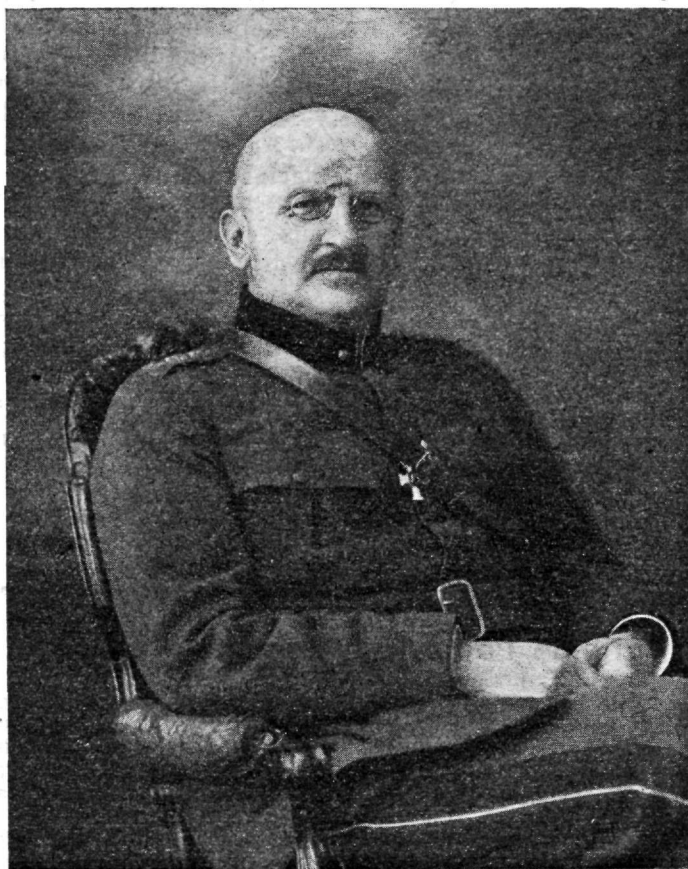
Õppekava iseäralduseks sisekorraldus alal on see, et ta sisaldab täieliku kursuse sel' alal, inklusiv noorte õppekursus. Viimase sissevõtmine oli vajalik selle tõttu, et õppekava on kokku seatud uue „Sisemäärustiku“ järele, mille õppimisele tuleb asuda õppeüksustes ühistel alustel teiste väesasa-

dega. Osa enam tuntuid küsimusi tuleb sealjuures muidugi ainult korrata.

Need on tähtsamad põhijooned, mida tuleb silmas pidada õppekava käsitamisel. Lõpuks olgu tähendatud: õppekava on alusluustik, mille najal ehitatakse üles elava organismi — õppetöö — lihased ja sisesemised elundid. Kuivõrra elujõuliseks kujunevad viimased, see oleneb, peale kava, veel suuremal määral kohapealsete juhtide tööst. Tahaks loota, et eelpool käsitletud kavad sellele tööle on pannud küllalt kindla, kuid ühtlasi eluliselt paenduva aluse.

Sõjaväe Tervishoiu Valitsuse ülem Sanitar-kindralmajor A. Lossmann 50-ne aastane.

Vabaduse Risti I liigi 2 järgu kavaler.

San.-kindral A. LOSSMANN.

Kindral-major A. Lossmann sündis 6. oktoobril (23. sept.) 1877. aastal Vana-Vändras, Aluste Vanaõe taluperemehe pojana.

Kooliskäimist algas A. L. Vaki valla-koolis ja Vändra kihelkonna koolis, jatkas seda Eesti Aleksandri koolis Põltsamaal, Tallinna Aleksandri gümnaasiumis ja lõ-

petas keskkooli Novgorodis. 1899. aastal astus A. L. Peterburi sõjaväe arstiteaduse akadeemiasse, mille lõpetas 1904. aastal.

Pihkva polgu noorema arstina võttis A. L. osa Vene-Jaapani sõjast 1906. a. Kuni tagavaraväkke arvamiseni 1908. aastal oli A. L. Omski polgu arstiks.

Sõjaväeteenistusest lahkudes asus A. L. Peterburisse. Akadeemias, teaduslike täienemise tööd jätkates, algas ta vaba praktiseerija arsti rasket elukäiku.

Ilmasõja alguks oli tal Peterburi arstkonnas tuntud nimi ja laialine praktika. Peterburi Eesti seltskondlisest elust võttis A. L. elavalt osa. Ta oli kauemat aega Peterburi Eesti Hariduse Seltsi esimees ja Eesti krediitatususte nõukogu liige. Peterburi Eesti seltskonnas oli ta armastatud ja lugupeetud, sest oli lihtne, oskas vaigistada lahkkelisid ja rakendada inimesi üksmeelsele tegevusele. Enne Ilmasõda oli A. L. Peterburi linnavalitsuse tervishoiu osakonna juhatajaks.

Ilmasõjas näeme A. Lossmann'i käsutisarstina, hospitali peaarstina ja lõpuks Lõuna-Lääne väerinna evakuatsiooni ülemana.

6. veebruaril 1919. aastal õnnestus A. Lossmann'il pärast raskeid, tolle ajale tavalisi, vintsutusi, põgeneda üle Soome Eestisse. Siin nimetati A. L. Tallinna sõjaväe haigemaja peaarstiks ning 29-dal märtsil 1919. aastal Sõjaväe Tervishoiu Valitsuse ülemaks, millisel ametkohal ta praegu püsib.

A. Lossmann'i töö ja tegevus riigi ka- suks on hindamist leidnud: temale on an- netatud I liigi 2 järgu Vabaduse Rist,

rahaline autasu ja talu, ning Vene väes mitmed ordenid mõökadega kuni Vladimiri IV järgu ordenini.

Sõjaväe Tervishoiu Valitsuse juhiks asus A. L. kõige raskemal ajajärgul. Oli puudus nii haigemajadest, igasugusest sanitaarvarustusest ja arstirohtudest. Pidi omama suurt tahtejõudu, avarat pilku ja suuri kogemusi, et ei millestki luua meie kaitseväge tervishoidlist aparati.

Juba Vabadussõja ajal püüdis A. L. kaitseväge arstide hulgas edendada kutse- teadust, selleks korraldades teaduslikke koosolekuid.

1921. a. ilmus trükist „Eesti Vabadus- sõda — Tervishoidline Osa“ 231 lhk., vist esimesena sellesarnasena teosena kõigist suurest heitlusest osavõtnud riikide kohta.

A. Lossmann'i initsiatiivil kerkib Tal- linnas 1925. aastal suurepärase sõjaväe haigemaja.

Lepliku ja lepitava kuid kindla iseloo- mu, haritud püüete ja organiseerimise os- kuse tõttu on A. Lossmann'i tegevust ikka saatnud tagajärjekas edu.

Eestis on tema juhtimisel loodud üks- meelne, kohusetruu ja teaduslist täienemist taotlev sõjaväe arstkont ühes olukorraga, mis võimaldab sanitaar ohvitseride tea- duslist ja oskuslist viimistlust.

Vaatamata oma tegevusrikkale ja roh- kesti tööd ning muret nõudvale minevikule on juubilar praegusel ajal täis energiat ja elurõõmu.

Tahame loota, et kindral Lossmann'il seda veel kauaks jätkub ning soovime jubilarile palju õnne.

Kapten Victor Tomir Drymmer.

Endine Poola sõjaväe esitaja Eestis.

2. oktoobril lahkus Tallinnast senine Poola sõjaväe esitaja Eestis kapten Victor-Tomir Drymmer.

Kapten Drymmer oli Eestis mai kuust 1921. sõjaväe esitaja abi kohal ja määrati 1923. aastal sõjaväe esitajaks. Üle kuue aasta on kap- ten Drymmer olnud selleks väärtuslikuks vahe- liiks Poola ja meie kaitseväge vahel, mis on aluse rajanud kahe riigi kaitseväge tihedatele sõprusühendustele.

Meie ohvitseride mitmed tutvumisreisid Poolamaale, osavõtt manöövrimest, mitme Poola täienduskooli pääsemised, — kõik see on leidnud teostamist kapten Drymmeri lähemal kaasabil.

Isiklikult sõlmis kapten Drymmer oma Eestis viibimise ajal südamlikud vahekorrad meie kait- seväega. Olles alati vastutulelikkuse ja viisakuse kehastuseks, leidis ta sooja vastuvõtu meie väe-

osades ja ohvitseride kogudes. Alati elurõõmus ja sümpaatne oli ta ihaldatud küllaline kaitseväge- laste seltskonnas ja perekondades.

Oma teenistulise vilumuse on kapten Drym- mer omandanud Ilmasõja ja Poola Vabadusvõit- luse keeristes, olles küll põrandaaluseks orga- nisaatoriks, küll vapraks juhiks lahingutes. . .

Pärast keskkooli lõpetamist Varssavis 1915. aastal astub tema 19-aastase nooremehena otse- kohe Poola legionidesse praeguse Marssal Pil- sudski juhatusel. Seal kannab tema, kui en- dine Poola Salajase Sõjalise ühingu liige, kõik sõduri raskused, alates reamehe teenistusest. Energilise töö järeldusena omab tema kiirelt allohvitseri aukraadi ja teda saadetakse rindelt juha 1916. aasta lõpul välja instruktorsiks Poola Sõjalise organisatsiooni, uute väeosade vormeeri- mise ajal.

1917. aastal arreteerivad teda sakslased, kes teda saadavad Havelbergi vangilaagrisse (Hamburgi läheduses). 1918. aastal, kui sakslased teiste vangide hulgas ka kapten Drymmerit uute laagri tahtsid ümberpaigutada, põgeneb ta raudtee rongist käigu ajal Novogeorgievski ümbruses ja ilmub jalgsi uuesti Varsnavi. Seal elab tema pöranda all kuni 1918. aasta novembrini, mil Saksa okkupatsioon langes. Nüüd algab kapten Drymmer uusti avalikku aktiivset tegevust, ta moodustab erisalgga, millega hakkab demoraliseeritud sakslastelt sõjariistu ära korjama.

Poola-Vene sõjas näeme teda juba pataljoni juhina Brest-Litovski all. Seal kutsutakse teda Polesje rinde staapi II osakonna ülema kohale, kust hiljem samale kohale üle läheb Volõni rinde staapi. Pärast sõja lõppu määrati kapten Drymmer Eestisse.

Poola-Vene sõjas omab kapten Drymmer „Virtuti Militari“ ordeni ja neljakordse „Vahvuse Risti“, mis on kõrgemad aumärgid pataljoni ülematele. Eesti Vabariigi Valitsus on annetanud kapten Drymmerile I liigi 3. järgu Vabadusristi.

Need siinkohal loetletud lühikesed andmed sündmusrikkast kapten Drymmeri eluloost näitavad, et meilt on lahkunud hea organisatsioon ning energiline ja vahva ohvitser. Jääb soovida, et kapten Drymmeri edaspidine teenistusekäik kodumaal läheks endiselt seda rada, milleks on loodud kõik eeldused isiklise vahvuse, raugemata energia ja suure tahtejõu abil. Selleks palju õnne ja jõudu!

Eesti kaitsevägele ja ohvitserkonnale jääb Suure Poola Sõjaväe esitajast kapten Drymmerist kustumata mälestus kui paremast sõbrast!

Kapten Victor Tomir Drymmer.
Vabaduse Risti I liigi 3. järgu kavaler.

Teenistus vahipostil.

Et hõlbustada meie ametlike eeskirjade õpetamist ja neist arusaamist sõduritele, selleks „Sõduri“ toimetus avaldab seeriade kaupa pilte ühes seletustega, mis on kokku seatud kindralstaabi VI osakonnas.

„Sõduri“ toimetus heal meelel võtab vastu avaldamiseks niisugusi piltide seeriaid mitmesuguste väljaõppuse puutuvate küsimuste kohta ka väosadest. Toimetus.

„Jalaväe eeskirjas“ II osa §§ 469—472 antakse täpsed, kindlad reeglid selle kohta, kuidas tuleb pidada teenistust vahipostil. Vahipost on sõjaväe silm ja kõrv — kui need nüristuvad või muutuvad hooletuks, siis sõjavägi lahingus muutub pimedaks ja kurdiks ning langeb ohvriks vaenlasele!

Niisuguses olukorras ka kõige andekam juht ei suuda saavutada häid tagajärgi tegevuses.

Hoidkem tervetena ja kasvatagem tugevaks ning tähelepanelikuks ka meie kaitseväge silmad ja kõrvad lahingus!

Selleks rahuaegsel väljaõppel tuleb

panna erilist rõhku vahiteenistusele — väljal ja garnisoni teenistuses.

Harjutagem kaitseväge silmi nägema ja kõrvu kuulma ka kõige raskemas olukorras!

Õppuse aluseks olgu eeskirja nõuete ja määruste täpne, järjekindel täitmine.

Tähtsamaid reegleid vahiposti teenistuse alalt illustreerivad alljärgnevad pildid.

I. Vahipost harilikult koosneb kahest vahist, kellest üks määratakse vanemaks. (Joon. I, VI.) (J. E. II, § 469.)

Vahiposti väljapanekul temale antakse:

- teated vastasest;
- lahingueelposti ülesanne ja asukoht, naabrid, teated väljasaadetud luurest;
- vahiposti ülesanne, alad ja punktid maastikul, millele pöörata erilist tähelepanu; võimaluse korral eelmaastikust anda lihtne perspektiivvisand;

- leppemärk lahingeposti alarmeerimiseks ja tema juhi väljakutsumiseks;
- erilised korraldused vaenlase illumumise ja pealetungi puhuks. (J. E. II, § 470.)

2. Vahtid postil asetatakse seevõrra üksteise lähedusse, et nad võiksid vabalt anda edasi üksteisele teateid ja tähelepanekuid. (J. E. II, § 470.)

Õige.

Joon. 1.

Jao ülem paneb vahiposti kohale ja annab temale J. E. II, § 470 toodud teated. Näitab täpse vaatlussektori (J. E. II, § 65) — selle piirid paremal ja vasakul. Erilist tähelepanu pöörata eel-seisvale veskile, kus asub vaenlase V. P.

Õige.

Joon. 3.

Asudes kõrvuti puude varjus vaht võib hõlpsasti oma tähelepanekutest teatada posti vanemale, kõneledes sealjuures tasase, rahuliku häälega.

3. Vahtidele postil peab olema võimaldatud hea vaatlus, milleks nende ase-tamine kõrgetele kohtadele on kasulik. (J. E. II, § 469.)

4. Vahtidel on keelatud kõrvaliste isikutega kõnelda ja üldse kõike seda toimetada, mis kuidagi viisi võiks viia kõr-vale vahtide tähelepanu nende antud ülesande täitmisest. (J. E. II, § 472.)

Vale.

Joon. 2.

Oleks raske eksitus oma kohuste vastu vahiposti väljapanekul talitada hooletult ja ükskõikselt. Jao ülem selg vaenlase poole midagi näitab käega, millele kumbki vahtidest ei pööra vähematki tähelepanu.

Vale.

Joon. 4.

Oleks ekslik vahte eraldada üksteisest, niivõrra, et J. E. II, § 470 nõudmist ei saaks täita. Sealjuures vaht asetada lagedale, jättes kasutamata tüseda puu, mille taha on hõlbus varjuda.

Õige.

Joon 5.

Vahid, asetatud heinakuhila otsa, võivad vaadelda kaugemale ja täpselt (hea vaatlus). Neil on hõlbus varjuda heina kõrtsesse, nii et vaenlane midagi ei suuda tähele panna. Redel kuhila tagumisel lāngul võimaldab hõlpsasti üles ja alla ronida.

Õige.

Joon 7.

Vaht, olles postil oma ülesande täitmisel, ei pöördu ümber ka siis, kui tema poole pöörab küsimusega ülemus (Ü). Kõneledes ülemusega, tubli vaht jätkab vaatlust näoga vaenlase poole.

Õige.

Joon 9.

Kohusetruu vaht, eriti öösi, ei istu ega heida pikali, väljaarvatud juhtumised, kus teisiti ei suuda täita antud ülesannet. Püsti olles ka öösi vaht on alati erk ja valvel.

Vale.

Joon 6.

Oleks eksitus vahte asetada heinakuhila kõrvale, kus on võimata täita J. E. II, § 469 nõudmist, s. e. kus puudub hea vaatlus. Pealegi näeb on täiesti paljastatud lagedal maastikul.

Vale.

Joon 8.

Oleks raske eksitus J. E. II, § 472 nõudmise vastu, kui vaht postil ümber pöörab selleks, et vastata juuretunud ülemuse küsimustele. Niisugune teguviis on võrdne oma ülesandest loobumisele, sest seljaga vaenlase poole pöördunud vaht muutub võitlusvõimetuks.

Vale.

Joon 10.

Istudes paigal või lamades vaht võib kergesti jääda tukkuma, mis oleks raske eksitus pealepannud kohuste vastu. (J. E. II, § 472.)

Möödunud laskevõistluste tulemusi.

O. Sternbeck.

Suuremad perioodilised võistlused mitmesugustel aladel on alati teatavateks kilomeetritulpadeks, mis ära märgivad edu ehk tagurpidiminekut alal, milles võisteldakse; nende võistlustega tõmmatakse kriips alla tööle, mis antud alal viimasel perioodil ära on tehtud; võistluse tulemused näitavad selle töö väärtust.

Kaitseväe sügisesed üleriiklised laskevõistlused on niisugusteks kilomeetritulpadeks veel suuremal määral, kui muud spordivõistlused. Siin võtab eelvõistlustest osa terve kaitseväe mass; ainult mõned üksikud, keda haigus, edasilükkamatu töö jne. võistlusest osa võtmast takistab, jäävad sellest kõrvale. Eelvõistluste tulemused annavad seega täiesti selgejoonelise, ülevaatliku pildi sellest tööst, mis eelmistest võistlustest saadik möödunud aasta jooksul laskeosavuse arendamise kallal ära on tehtud ja annavad võimaluse otsustada, kas seda tööd ka õiges suunas on tehtud, kas selle töö meetodid õiged või valed on olnud.

Lõppvõistlustel panevad üksused välja oma parimad jõud. Siin võib oodata eeskujulikke saavutusi, mis nagu tuletornid tööle lähemal perioodil teed peaksid näitama.

Mida näitasid siis praegu möödunud laskevõistlused.

*

Kõige esmalt tuleb ära märkida võrdlemisi suur ja järsk edu kerge-kuulipildujaga töötamise alal.

Kõigil eelmistel võistlustel said punkte ainult mõned üksikud üksused. Ka neil ei olnud punktidesummad kuigi suured. Tänavustel võistlustel jäid võistlusest osavõtnud 29 üksusest ainult kaks ilma punktideta, kõik teised olid endile juba „jalad alla“ saanud. Ja punkte polnud tänavu isegi viimastele kohtadele tulnud üksustel sugugi palju vähem, kui eelmistel võistlustel parematel üksustel.

Tagajärjesid oli niihästi eel- kui ka lõppvõistlustel väga häid.

Eelvõistluse teemiks oli kolme magasinini (75 padr.) väljalaskmine märgi pihta, mille pindala umbkaudu võrdus keskmise laskuri vihusedamiku pindalale ja sellele järgnev rauavahetamine. Aega terve selle töö äratemiseks oli antud 80 sekundit. Selle aja arvestamise aluseks oli

järgmine kalkulatsioon. Kui oletame, et laskur iga magasinini kolmeks valanguks jagab, saame 9 valangut. Võttes iga valangu sihtimise peale maksimaalselt 3 sekundit, iga valangu äralaskmise peale 1 sekundi, magazinivahetamise peale 5 sekundit, saame puhtalt laskmise peale 51 sekundit. Rauavahetamiseks oli seega aega antud 29 sekundit — peaaegu sama aeg, mille jooksul rauavahetamisega toime peab saama noorsõdur, kes 12 nädalase õppuse järel k. k. jakku määramiseks eelkatseid sooritab.

Tingimused ei ole rasked, kuid nad ei olnud ka sugugi kergemad, kui eelmistel võistlustel. Veel möödunud suve keskel toimepandud kontrolllaskmistel näis, nagu oleks nende tingimuste täitmiseks võrdlemisi vähe väljavaateid. Võistlusel aga selgus, et võrdlemisi suur % osavõtjaid tingimust kaugelt paremini täidab, kui nõutud. Heade tabamiste juures oli küllalt aegu alla 60 sekundi, rekordis seadis „A“ klassis üles noor.-ltj. E d u a r d L a p p, 7. rüg. I pataljonist, saavutades 48 tabamust täitmise üldajaga **46 sekundit**. „B“ klassis oli vanema mudeli kuulipildujatega parim aeg kapral Kirill Jantsonil, 1/7-st, nimelt 52 sekundit. Kapral Edgar Johnson, ratsarügemendist täitis küll harjutuse 51 sekundiga, kuid töötas 1925. a. kuulipildujaga, millel rauavahetamine kaugelt lihtsam on, nii et seda parimaks ajaks lugeda ei saa.

Millest oli siis niisugune järsk edu tingitud? Alles möödunud suvel näis pea igalpool isegi 80 sekundit selle harjutuse jaoks napp olevat, nüüd nägi 50—60 sekundiga täitmisi, pealegi väga heade tabamistega täitmisi küll ja küll.

Seletus on väga lihtne — tööle oli õige suun antud, nimelt „Laske-eeskirjas“ kättenäidatud suun. Kuulipilduja on kõige esmalt masin, millega töötamine **kindlaid võtteid** nõuab. Neid võtteid saab ainult **drillipäraselt** kätte harjutada; ainult siis, kui neid võtteid ilma mõtlemata, täiesti reflektorselt ja kas või kinniste silmadega puhtalt täidetakse, võib kiirelt töötada. Sellest oli aru saadud, selles suunas oli paar kuud kindlalt tööd tehtud ning tagajärjed näitasid, et seda tööd mitte asjata poldud tehtud.

Teiselt poolt andsid lõppvõistlused mõlemas k. k. klassis kujuka pildi sellest, et eeskirjades üleliigseid nõudeid, mille

kallal targutada ja mida nuhtlemata ignoreerida võiks, ei ole. Iga rida niisugusest tehniliste võtete kohta käivast eeskirjast, nagu „L. E.“, mis silmapaari vahele jäetakse ja mille täitmist tegelikult harjutustega laskurile luusse ja lihasse ei istutata, maksab enese ignoreerimise eest otsekohe kätte.

„A“ klassil olid lõppvõistlusel liikuvad märgid 600—550 m. distantsil. Üksikud püstkujud ilmusid ükshaaval siit ja sealt, jooksid mitmesugustes suunades 20 meetrit ära, 10 sekundit nähtaval püsides ja kadusid siis. Distantsid olid laskuri enese hinnata.

„L. E.“ annab selged näpunäited niisuguste märkide tulistamiseks. „Võimalikult pikad valangud,“ ütleb „L. E.“ § 251 punkt d ja kirjutab selle äärmiselt tähtsa reegli kursiivkirjaga välja. On ka arusaadav. Liikuvale märgile peab liikumise suunas teataval määral ette sihtima, nii et märk vihu sisse jookseks. See ettesihtimine ei saa kunagi täpne olla, selleks on ühelt poolt distants ning kuju liikumiskiirus ainult umbkaudse hindamise järele teada ja teiselt poolt ei suuda ükski laskur lasketabeleid nii pähe õppida, et kindlalt ära määrata, kui palju kuju antud distantsil kuuli lennu ajal ära jõuab liikuda. Vihk peab sellepärast võimas olema ja võimalikult kaua paigal püsima, et kuju ka tõesti vihu sisse jookseks ja pikemat aega vihu all liiguks. Ainult siis võib tabamuste peale loota.

Väga paljud laskurid olid aga endile eeskirja selge ja kategoorilise reegli asemel oma teooria loonud. Pihta minevat ikkagi ainult esimene lask, mis sihtimise järel ära lastakse, kõige paremal juhtumisel veel kuul esimestest laskudest. Pärast põruvat kuulipilduja ikkagi paigast ära ja pikemad valangud olevat seega asjata padruniraiskamine. See oleks ehk teataval määral õige, kui distants, märgi liikumiskiirus ja märgi edasijõudmine kuuli lennu ajal meil **täpselt** teada oleksid ja väikeste valangute juures hajumine täiesti puuduks. Seda aga ometigi ei ole ja tabamusi saavutada võib ikkagi ainult kuulide massiga, teatava tõkkega, mis liikuvale kujule ette pannakse. Terve magasin, äärmisel juhtumisel poole magasin, pikkkune valang on siis omal kohal, kõik muu on ikkagi „klõbistamine“, mis kuidagi tagajärgi anda ei või.

„L. E.“ § 103 seab üles nõudeid, mida üksik laskur lahingus täitma peab. Mõne padruni pikkuste valangutega töötamine

viis siin aga väga paljudel juhtumistel veel selle paragrahvi punkt 5. unustamisele.

„Laskur peab alati laskmiseks valmis olema“. See ei tähenda muidugi, et relval üks ehk kaks padrunit sees oleks, nii et võimalik oleks pauku teha. Relv peab alati nii tulevalmis olema, et temast ka mõjuvalt tuld avada saaks. Mis tegid aga paljud lühikeste valangutega töötajad?

Kuju kaob parajasti siis ära kui magasinist juba kaks-kolm lühikest valangut välja on lastud. Laskur jääb järgmist märki kolme-nelja padrunita magasinis ootama. Just märgi nähtavalolemise ajal tuleb magasiniga vahetada. Kui see töö „võistluspalaviku“ tõttu vähegi kobades läheb, kaob kuju enne kui uuesti tuld avada suudetakse. Paremal juhtumisel jõutakse veel üks ehk kaks lühikest valangut ära lasta. Tabamusi muidugi ei ole.

See „omatarkus“ eeskirja selgete ja kindlate reeglite kõrval viis kaotusele paljud ohvitserid. Ning mitte ainult noored, alles käesoleval sügisel koolist väljatulnud ja nõrga praktikaga ohvitserid ei jäänud alla. Pidi kahjuks kohata jääma ka n. ltn. Lapp, kelle väledus kuulipilduja juures töötamisel muidu tõesti enam midagi soovida ei jäta.

Allohvitserid - üleajateenijad oma suures enamuses lasksid ilma „oma teooriata“, eeskirja reeglite järel. Nende tugev tuli andis ka paremad tagajärjed. Esimesed kaks kohta läksid üleajateenijate kätte. I auhinna, sõjaministri poolt annetatud nägusa lauamapi hõbeplaadiga omandas v. a. o. Voldemar R a g u l, Sakala rügemendi III pataljonist. II auhinna omandas v. a. o. Jaan R e i m a n n, 7. rüg. III pataljonist. III auhinna sai n.-ltn. Richard A a v i k, 1. rüg. III pataljonist, kelle tuli ja töötamist väledus ka midagi soovida ei jättnud.

Konkurrents võistlusel oli tugev.

„B“ klassis (ajateenijad k. kuulipildurid) võis tähele panna analoogilist nähtust. Siin oli märgiks paigalseisev väga õre püstkujude ahelik, distantsid kujudeni 650—550 m. Tuli ära lasta 200 padrunit, selleks kulutatud aeg jagati tabatud kujude arvu peale. Nii saadi keskmine aeg ühe kuju tabamiseks. Kel see aeg lühem oli, s. o. kes kärmem oli tabamises, tuli võitjaks. Ka siin annab eeskiri täpsed reeglid. „Niikaua punktitud, kui kindel tagajärg saavutatud, siis tule kiire üleviimine järgmise kuju pihta. Igal juhtumisel on lühikesed valan-

gud, mis pea kunagi tagajärgi ei anna, keelatud". Nii ütleb eeskirja § 250. Väga paljud katsusid aga hästi kiirelt terve aheliku, mis 25 kujust koosnes ja mille kindlaks ületulistamiseks üldse padruneid ei jatkunud, üle külvata, viskasid siis veel paar valangut sinna ja tänna ja lootsid asjata tagajärgede peale. Lühikeste valangute ja pikaldase sihtimisega oli aega palju kaotatud, tabamisi oli loomulikult vähe ja „keskmised tabamisajad“ venisid pikaks.

Parematele kohtadele tulid jällegi need, kes eeskirja reeglid tegelikult omandanud olid ja nende järel ka talitasid. Ning nende parimate meeste ajad olid üldiselt palju paremad, kui möödaläinud aastal „A“ klassis, kus lõppvõistlusel sama harjutust täideti.

I auhinna, kuld käekella, omandas kapral Kirill Palviv, 7. rüg. III pataljonist, „keskmise tabamisajaga“ 19.34 sekundit. II auhinna sai 22.93 sekundiga n. a. o. Anton Nuut, 10. rügemendi III pataljonist, III auhinna kadett Juhan Villemson sõjakoolist.

Üldiselt võib võistlust k. k. laskmises täiesti kordaläinuks lugeda. Saadi palju õpiseid, kõige pealt nägi iga osavõtja ja iga kohtunik selgesti, et eeskirja nõuded ja juhtnõupid õiged on ja hiilgavad tagajärjed oma peale oodata ei lase, kui aga eeskirjast täpselt kinni peetakse. Ühest oleme juba üle saanud, kaugelt suurem osa võistlejaid töötas kuulipildujate juures osavalt ja kiirelt, takistusteta. On veel täiesti omaks vaja võtta relva tuleomadustele vastavad laskereeglid, mis eeskirjas küllalt selgelt fikseeritud on, ja siis võime järgmistel võistlustel esineda veel palju paremate tagajärgedega. Alus tööle on pandud, vaja on edasi rühkida.

* * *

Vintpüssidest laskmisel esineb meil „A“ klass ikka veel väga väikese arvu võistlejatega. Laskesport ajab elukutseliste sõjameeste hulgas ikka veel võrdlemisi visalt juuri. Osalt on selles muidugi süüdi meie kaadri väsitav töö praeguse organisatsiooni juures, kus aastas kaks lendu noori välja õpetada tuleb ja laagriaegadel noorte ja kahesuguse väljaõppe tasapinnaga vanasõdurite väljaõpe kõik ühte on kuhjatud. Ei jää just palju aega sportimiseks. Ehk toob tulevik selles suhtes paranemist.

I auhind, sõjaministri poolt annetatud lauamapp hõbeplaadiga, läks siin veltveebel Eduard Kippeli kätte, 2. rügemendi II pataljonist. Järgmised auhinnad omandasid n.-ltm. Roland Kangro, 7. rüg. VIII pataljonist ja n.-ltm. August Nõmmik, 7. rüg. I pataljonist.

* * *

Kõige kehvemini esitatud oli „B“ klass (laskurjagude ajateenijad). Siin olid eelvõistluse puhastustulest läbi peasunud pea ainuüksi kadetid, kes ka otsekohe eelvõistluste tulemuste põhjal auhinnad kätte said. I auhinna sai kadett Peeter Grahv, teise kadett Evald Zahkma ja kolmanda kadett Jaan Köbler.

Meie laskurjagudesse jääb praegu enamasti väga nõrk inimmaterjal üle. Lõvi-osa „kõige paremaid“ mehi võtavad endile otsekohe noorte hulgast kõik muud väeliigid välja, jalavägi lepib sellega, mis teisest üle jääb. Siis võtavad jalaväest omakord „kõige paremad“ välja sidekomandod, kuulip. kompaniid ja isegi k. k. jaod. Laskurjagu lepib viimaks sellega, mis tervest sellest sorteerimisest üle jääb. Ja see materjal pole mitte alati niisugune, et temast meisterlaskureid võiks teha. Majanduslised tööd ja toimkonnad pärivad veel oma osa. Nii siis tuleb, et just need, kes vintpüssi spetsialistid peaksid olema, omal alal kuigi kaugelt ei jõua. Siin peaks tulevikus ka parandust otsima ja teesid leidma, kuidas ka jalaväge „paremate meeste“ suhtes kõvemini varustada. Suurtükiväes, mereväes ja tehnilistes väeosades ei pruugi sugugi just igamees hea haridusega ja kõige muu poolest eriti valitud olla, neid paremaid mehi peaks ka jalaväe tarbeks üle jääma. Muidu võib jalavägi mõnel väga tähtsal alal õige vaesklapseks jääda.

* * *

„C“ klass näitas lõppvõistlustel võrdlemisi häid tagajärgi, ehk küll klass ise kaunis vähese arvu võistlejatega edustatud oli. Teemiks oli laskmisel kuus minutipikkust laskude seeriat 300—250 m. kaugusel asuvate väikeste kujude ahelikude pihta. Tulekiirus oli laskuri oma reguleerida, laskemoon oli piiramata arvul tarvitada. Kui arvesse võtta, et distants laskuri oma hinnata oli ja iga lask ise kujusse tuli lasta, siis tuleb auhinnasaajate tulemusi — 26—22 tabatud kuju, väga headeks lugeda.

Endine Poola sõjaväe esindaja kapten V. Drymmer Juhtimise ja Side manöövritel sept. 1927. Tema lahkumise puhul Eestist.

Teine vasakult: Kapten V. Drymmer; esimene paremalt: Läti sõjaväe esindaja kapten A. Plesums.

Auhinna saajad olid: I auh. kapral Edgar Seppa, 7. rüg. I pataljon, 26 tabatud kuju, 30 pihtalastud kuuli; II auh. rms. Aleksander Vandel, 7. rüg. I pataljon, 25 tabatud kuju, 27 pihtalastud kuuli; III auh. kapral Jaan Bernhard, 7. rüg. I pataljon, 22 tabatud kuju, 24 pihtalastud kuuli.

Kõik auhinnad selles klassis läksid 7. rüg. I pataljoni. Suurem osavõtjate mass oli pärit samast pataljonist. See näitab, et seal õieti tööd tehakse ja esitatud nõudeid õige töö juures väga hästi võib täita.

*

Oma klassi kohaselt väga ilusaid tagajärgi näitasid D₁ ja D₂ klassid. Esimene mees D₁ klassis lõi 25 lasuga lamades käelt 300 m. peal 10-ringilisel normaallaul 176 silma (70,4% võimalikust), esimene mees D₂ klassis 200 m. peal selle distantsi normaallaul (10 ringi, läbimõõt 70 cm.) 167 silma (66,8% võimalikust). Nii-suguste tagajärgede juures võib korralikul edasiharjutamisel neist nooruritest tõesti eeskujulikud meisterlaskurid välja koolitada.

Auhinnad said:

D₁ klassis:

I N. a. o. Voldemar Tilk 176 silmaga,
II Kadett Otto Kurvits 168 silmaga.

III Rms. Gustav Nõmmik 154 silmaga.
IV Kadett Theodor Laane 153 silmaga.
D₂ klassis:

I Rms. Otto Tõnisson 167 silmaga.

Ia Rms. Richard Fuchs 156 silmaga.

II Rms. Arnold Räägo 149 silmaga.

Ila Rms. Richard Sööde 148 silmaga.

III Rms. Rudolf Tomin 145 silmaga.

IIla Rms. Arseni Tihomirov 139 silmaga.

*

Üksustest tulid esimestele kohtadele: a) vintpüssidest laskmisel 7. rüg. I pataljon, saades eel- ja lõppvõistlustel kokku 274 punkti ja omandades esimest korda riigivanema rändava hõbekarika; b) K. k-st laskmisel 7. rüg. III pataljon, saades eel- ja lõppvõistlustel kokku 133 punkti ja omandades esimest korda Eesti Panga poolt annetatud rändava hõbekarika.

Need üksused, samutiigi ka teised kõrgematele kohtadele tulnud üksused on näidanud, mis hoolsa ja meetodilise töö juures kätte saada võib. Võistlus on hulga kasulikku õpiseid ja näpunäiteid annud, eriti alla kriipsutades seda, et eeskirjade nõuetest kuidagi nuhtlemata mööda minna ei saa. Tuleb loota, et neid õpiseid lähemal tööperioodil igalpool tõsiselt võetakse ja lähematel võistlustel ka

need üksused, kes nüüd õige tillukese punktidearvuga leppima pidid, esimestega ühele tasapinnale tõusevad. Ainult tasavägine võistlus on huvitav ja põnev, ainult tasavägine võistlus on õieti võistlus, on sport. Seda toonitasime juba mineva-aastaste võistluste puhul, seda rõhutame ka seekord. Suur ülekaal mõne üksiku osavõtja poolt ei ole normaalne nähtus. Sellest peame üle saama. Riigivanema ja Eesti Panga rändauhinnad parimatele üksustele peaksid selleks omajagu tõuget andma.

Seda lootes head jällenagemist tulevastel, loodetavasti tõesti põnevatel võistlustel.

* * *

Üksuste lõpulik järjekrd. Vintpüss.

1) I/7	274 punkti
2) Sõjakool	192 „
3) III diviisi õppekompanii	148 „
4) III/Sakala	127 „
5) II/2	78 „
6) IX/6	71 „
7) Allohv. kool	67 „
8) VIII/7	63 „
9) VI/6	61 „
10) I soomusr. rüg.	59 „
11) II „ „	58 „
12) Ratsarügement	56 „
13) V/5	44 „
14) Sakala/Sakala	40 „
15) Õppeeskadron	39 „
16) IV/5	39 „
17) Üksik eskadron	29 „
18) III/1	29 „
19) III/10	28 „

20) II diviisi õppekompanii	27 „
21) I/1	26 „
22) II/1	25 „
23) II/7	25 „
24) Kuperj./2	24 „
25) I diviisi õppekompanii	21 „
26) III/7	21 „
27) Kalevi/10	20 „
28) Soomusr. õppekompanii	13 „
29) Scouts/10	12 „

K. k.

1) III/7	133 punkti
2) III/Sakala	130 „
3) III diviisi õppekompanii	116 „
4) III/1	100 „
5) II/7	83 „
6) VIII/7	78 „
7) IV/5	69 „
8) VI/6	67 „
9) Sõjakool	61 „
10) I/7	60 „
11) Allohv. kool	59 „
12) II/1	58 „
13) II diviisi õppekompanii	58 „
14) III/10	58 „
15) I/1	54 „
16) II/2	49 „
17) II soomusr. rügement	47 „
18) IX/6	43 „
19) V/5	38 „
20) Õppeeskadron	37 „
21) Ratsarügement	27 „
22) I soomusr. rügem.	27 „
23) Kuperj./2	25 „
24) Scouts/10	21 „
25) I diviisi õppekompanii	20 „
26) Kalevi/10	20 „
27) Sakala/Sakala	9 „
28) Üksik eskadron	0 „
29) Soomusr. õppekompanii	0 „

Kindral-feldmarssal v. Hindenburg 80-ne aastane.

2. oktoobril pühitses Saksa Vabariik suure pidulikkusega oma esimese kodaniku, vabariigi presidendi kindral-feldmarssal Paul von Beneckendorfi ja von Hindenburgi 80-dat sünnipäeva. Beneckendorfi suguvõsa olevat väga vana, juba 1130. a. tulevat ta ette ajaloos. Iubilaar sündis 2. okt. 1847. Poosenis oma perekonna mõisas, mis kuulub nüüd Poolale. Lõpetades kadettide kooli, astus 1866. leitnandina teenistusse kaardiväkke, läks samal aastal sõtta ja sai haavata. Võttis osa 1870./71. a. sõjast. Lõpetas Sõjaväe Akadeemia. Tõsteti kindraliks 1900. aastal; 1903. nimetati korpuse ülemaks, kus teenis 1911.

aastani, mil määrati 64-aastasena reservi. Reservi määramise kohta on liikumas kuuludus, et keisrit (Wilhelm II) olevat pahanud v. H. edukas juhtimine manöövrelil, mis olevat varju jätnud keisri tegevuse.

Ilmakuulsuse omas Hindenburg Ilmasõja esimestel päevadel, lahingutes Ida-Preisimaal Vene I ja II armeede vastu. Vene II armee (Samsonovi armee) hävitamine 25.—28. aug. 1914. sakslaste poolt nimetati pärast võitjatelt T a n n e n b e r g i l a h i n g u k s, et kustutada ebameeldiv mälestus 1410. a. Tannenbergi lahingust, millal Poola-Leedu väed andsid surmava hoobi teutoonide edasitungile itta. Peale

Tannenbergi võidu tõusis H. populaarsus, ja 1916. a. nimetati ta Saksa vägede ülemjuhatajaks, millisel kohal püsis 1919. aastani.

Feldmarssal v. Hindenburg kuulub nende inimeste hulka keda austavad ka vastased ja vaenlased. 1925. a. valiti 77-aastane v. H. Saksa Vabariigi presidendiks. Ametisse astudes hallpea marssal, ilmavaatelt monarhist, vandus truudust vabariigi põhiseadusele Riigipäeva presidendide sotsialisti Loebe ees must-punane-kuld lipu all. Ta on pidanud oma sõna ja täitnud vandetootuse nii, et vabariiklastel ei olnud põhjust nurisemiseks.

Kõik olevat läinud hästi kuni 18. sept. 1927., millal v. H. pidas kõne Tannenbergi lahingu mälestuseks avatava mälestussamba juures, kus ta pühalikult seletas, et ümber lükkab Saksamaa süü Ilmasõjas: „Puhta südamega läksime isamaad kaitsma, puhaste kätega tarvitas Saksa sõjavägi mõõka.“

See kõne tõstis ajakirjanduses tormi: seda Hindenburgilt ei oodatud...

Saatuslik koht Saksa rahvale on see Tannenberg: 1410. a. löödi, 1914. a. võitsid küll lahingväljal sakslased, kuid strateegia, eriti „psühhilise strateegia“ seisukohalt (v. Mil. Wochenblatt nr. 46 või „Södur“ nr. 35 — 1927.) tulevat lugeda Tannenbergi võidust Saksa Ilmasõja kaotuse algust... Ka juubilarilt tahab Tannenberg riisuda ta lepituse ja rahu oreooli...

Kindral-feldmarssal v. Hindenburg.

Meie loeme omaks meeldivaks kohuseks käesolevate ridadega tutvustada oma lugejaid Kindral-feldmarssal v. Hindenburgiga ta 80-da sünnipäeva puhul.

Üleriikliste kaitseväge laskevõistluste lõpp ja auhindade väljajagamine 2. okt. 1927.

1927. a. laskevõistluste tulemused näitavad meie laskeasjanduses edu. Sõjaväelt ja seltskonnalt on annetatud võitjatele rikkalikud auhinnad. Võistlemas 29 üksust, nendest 7. jalaväe rügemendi I ja III pataljonid esimesel kohal.

Pühapäeval, 2. oktoobril s. a. mereväe ekipaashi kasarmusse koondusid lõpu puhul laskevõistlustest osavõtjad — võistlejad ja korraldajad — laskeinspektor kolonel O. Sternbeckiga eesotsas. Määratud ajal, punkt kell 1700, ilmus Sõjaminister kindral N. Reek.

Ärakuulates laskeinspektori ettekande laskevõistluste tagajärgedest, härra minister jagas auhinnad võitjatele, soovides õnne ja surudes iga võitja kätt.

Auhindade väljajagamist lõpetades, tänas Sõjaminister kõiki võistlustest osavõtjaid, eriti laskeinspektorit kol. O. Sternbeck'i, suure ja eduka töö eest ning pöördus kohalviibijate poole lühikese kõnega, milles kokkuvõetult väljendas mõtteid:

1927. a. laskevõistluste tagajärjed näitavad edu meie laskeasjanduses. Edu laskeasjanduses tuleb lugeda eriti tähtsaks, sest pole veel aeg kätte jõudnud, kus rahvad, eriti suured rahvad, suudaks oma hu-

Laskevõistluste lõpu puhul 2. oktoobril 1927. a.

Võistlejaid ja võitjaid üleriiklistel laskevõistlustel 7. jalaväe rügemendist: major V. Koern, major R. Krappe, n.-lttn. R. Kangro, n.-lttn. Ed. Lapp.

Vahekohtunikke laskevõistlustelt: majorid R. Rokk, V. Koern, kapt. O. Sepp, kol.-lttn O. Pajusson.

vide lahkuminekust tekkinud tülisid lahendada relvata. Kui suured rahvad haaravad kätte relva, siis sageli selle all võivad kannatada väikesed rahvad.

Eesti omalt geograafiliselt asendilt võib sattuda suurte rahvaste võitluste keerisesse. Et kaitsta oma õigusi, et mitte kaduda Euroopa kaardilt kui iseseisev riik ja rahvaste perest kui vaba rahvas, peame oskama kasutada relva. Meieaeg on tulirelvaaeg. Peame hästi valitsema tulirelva, meelestades, et oma osavusega meie asendame vastase arvilise ülekaalu.

Lõpuks hra minister, tänades veel kord võistlustest osavõtjaid tehtud töö eest, avaldas soovi, et armastus relva vastu ja huvi laskekunsti vastu kaitseväes ei raugeks, vaid kasvaks ja laieneks.

Auhindade väljajagamine lõppes ja Sõjaminister lahkus kell 1720.

*

Viibides 2. okt. mereväe ekipaashi karsarmus „võitjate“ ja „kaotajate“ keskel, peab avaldama erilise rõõmuga, et meie kaitseväes ei maksa see idamaa targa filosoofia: „Kus on võitlus ja võistlus, seal on võitja ja kaotaja, kus on kaotaja, seal — vaen ja kadetus“ („Vaba Maa“ nr. 232 — 4. 10. 27. „Kirjanduslik kroonimine Tartus“). Kaitsevägi kui terve ja elujõuline organism tahab tegutseda, tahab võisteldes avaldada jõudu. Kaitseväes võistlejat peale isikliste saavutuste kisub kaasa kaitsevaelaste ja kaitseväge üldine edu, üldised saavutused. Mitte vaenu ja kadedust ei

tekita siin võistlused, vaid nad ühendavad võistlejaid, sest siin teenistuses kogenud ohvitseri kõrval võistleb, ja sageli suure eduga, vaevalt noorest reamehe auastmesse kõrgendatud sõdur. Siin õpitakse austama meest, mehe tööd, andi, edasipüüdu.

Kaotus kaitseväge võistlustel ei tähenda veel alati, et kaotajat ei „kadestataks“. Näiteks olgu 7. j. rüg. 3. komp. nooremohvitser n.-lttn. Eduard Lapp, kes eelvõistlustel 46 sekundi jooksul k. k. „Madsenist“ andis 75 lasku, vahetas raua ja saavutas 400 mtr. distantsil 48 tabamist. Lõpuvõistlustel ei tulnud n.-lttn. Lapp võitjaks, kuid ta oskus käsitada kergelt kuulipildujat, jääb ikkagi kadestamisväärseks. Sõjaväevõistlustel kui sõjaski mängib teatavat osa juhuse.

Edu ja ebaedu ei saa igakord seletada juhusega. Edu aluseks on ikka tahe võita ja selleks püsiv ning plaanikindel ettevalmistuse töö. Kui käesoleva aasta laskevõistlustel tulid esimestena 29 võistleja üksuse hulgast 7. j. rüg. I pataljon (Ülem major Koern) püssidest ja III pataljon (Ülem major Krappe) kerg. kuulipildujatest, siis on selle edu aluseks peale kõige muu suur ja püsiv ettevalmistuse töö. 7. j. rügemendi võidu puhul selle muu all vast tuleks oletada isadelt päritud ugaunlase vaimu, mis relva märkitabamata kasutada ei luba — ei jahil, ei võistlustel, ei sõjas.

Oli kuulda, et Põhja-Eesti mehed seda asja nii ei jäta ja tulevastel võistlustel näitavad...

E.

Ilus algatus, mis väärib järeltegemist.

S.Ü.O. allohvitseride kogu laskevõistlused Tondil.

28. sept. S. Ü. Öppeasutuste allohvitseride kogu korraldas oma liikmetele laskevõistlused püssidest ja browning püstolitest. Võistlused peeti ära S. Ü. Öppeasutuste lasketiiris Tondil, S. Ü. Öppeasutuste ülema poolt määratud kapten M. Haberi juhatusel.

Võistluste algatajaks oli S. Ü. Ö. allohvitseride kogu, kes selleks otstarbeks oma eelarvesse oli võtnud 10.000 marka auhindade soetamiseks, tehes ülesandeks kogu juhatusel, töötada välja võistlustingimused ja kava. Juhatus asus energiliselt tööle ja selle tulemuseks olid eelnimetatud võistlused. Olgu tähendatud, et S.Ü.Ö. allohvitseride kogu juhatusel esimehena juba teist aastat toimib veltveebel Voldemar Miller, kes on tuntud ühtlasi tubli sportlasena.

Võistlustingimused olid järgmised:

a) Laskmine Inglis süsteemi vintpüssist:

1. Punktlastmine 300 mtr. peale, märk laske-eeskiri 1. vihk joonist nr. 52. Laskmine kolmest asendist: püsti, põlvelt, ja lamades käelt; igast asendist 5 lasku. kümne minuti jooksul.

Riietus: Vahiteenistuse vorm.

Tingimused: Proovilaske 2 vabast asendist. Ringides peab vähemalt 14 kuuli olema. Koha määrab kindlaks silmade kogusumma. Kõige rohkem väljalööjale loetakse üks punkt, järgmisele kaks punkti jne.

2. Näpsav laskmine 100 mtr. peale, joonist. nr. 51 laske-eesk. 1. vihu kohaselt kolmest asendist: püsti, põlvelt ja lamades käelt; igast asendist kaks lasku. Kuju ilmub 3. sekundiks. Püss on laetud. Palgepanemine ei ole enne kuju nähtavale ilmumist lubatud. Kuju nähtaval olemise ajal andmata jäänud lask loetakse möödalanuks.

Lõpukohale tuleb see, kes punkt- ja näpsav laskmistel kokku kõige vähem punkte on saanud. Võrdsete punktide kogusumma puhul tuleb näpsav laskmine korrata, mis lõpuliku koha määrab.

Auhinde kolm.

b) Laskmine 9 mm. rev. süst. Browning:

1. Laskmine tabavuse peale 20 mtr. distantsilt püsti käelt, ilma teise käega toetamata.

Märk 25-ringiline, läbimõõduga 50 sm. Väljalasta 7 lasku 35 sekundi jooksul, kusjuures ükski lask ei või väljaspool ringi olla. Koha määrab ära väljalöödud silmade summa. Võrdsete silmade summa puhul võetakse ette ümberlaskmine, missugune lõpuliku koha määrab.

Auhinde kolm.

Osavõtt võistlustest oli elav: püssidest — 30 allohvitseri, neist kaks rivi, püstolitest — 34 allohvitseri, neist 1 rivi.

Auhindu kummagi võistluse peale oli välja pandud kolm, üldise summaga 10.000 marga peale.

Võistlustel viibis ka sõjaminister kindral Reek, kes omalt poolt annetas 5500 mrk. auhindade muretsemiseks.

Auhindu said järgmised allohvitserid:

Püssidest laskmisel:

Vanem allohvitser Johannes Villberg — I auh. (70 silma).

Noorem allohvitser Johannes Loit — II auhind (67 silma).

Vanem allohvitser Johannes Piir — III auhind (51 silma).

Püstolitest laskmisel:

Noorem allohvitser August Torbeck — I auh. (111 silma).

Vanem allohvitser Eduard Nestra — II auhind (108 silma).

Noorem allohvitser Johannes Loit — III auh. (105 silma).

Meie ei hakka siinkohal lasketehniliselt hindama ei ülesseatud tingimusi ega saavutatud tagajärgi. Tähtis on ilus algatus iseendast, mida allohvitserid üles võtsid omal initsiatiivil ja mis mõjuvalt aitas kaasa laskespordi edendamisele kaitseväs.

Sellelt seisukohalt eelnimetatud võistlused väärivad kõigiti järeletegemist.

Tervishoidline aruanne juhtimise ja side manöövritest sept. 1927. a.

M. Jervan.

Manöövrite puhul avaldati väekorpuse staabi poolt juhtnöörid sanitaar alal, ning väekorpuse arsti poolt saadeti sanitaarohvitseridele eri-juhtnöörid, milledele olid juure lisatud tabelid kaotuste arvestamiseks ja aruande vormid ning muu sanitaartenistusse puutuv materjal (Vaata lisad).

Aruannete ja isikliku kontrolli tulemused näitavad, et sanitaarpersonaal manöövritel rahuldavalt omi ülesandeid täitis. Manöövritest osavõtjate kaitseväelaste tervisline seisukord oli üldiselt hea. Tõsisemaid külgehakkavaid haigusejuhtumisi manöövrite jooksul ilmsiks ei tulnud. Enne manöövrite algust toimitud sanitaarlüure näitas, et ka kohalikud elanikud külgehakkavatest haigustest on vabad. Samuti kui Otepää manöövritel, nii jättis ka sanitaartenistuse alal side palju soovida. Side puudusel tuli väeosa arstidel ja poolte sanitaartenistuse juhatajatel sagedasti toimida iseseisvalt, olukorrale vastavalt. Üldiselt aga tähendatud puuduse all sanitaartenistus ei kannatanud.

Sanitaartenistuse alal avaldusid mõned puudused:

Väeosa arstidel puudusid ratsahobused, mis nende liikumisevõimlust otstarbetult piirab. Tagajärjeks oli, et arst liiga kaugele seljast hõõruda jäi, ning tema seal ei viibinud, kus oli tema abi hädapäralik.

Võru-Petseri liivastel teedel osutusid rügementides tarvitusel olevad Soome tüüpi sanitaarkaarikud liiga rasketeks. Oli juhtumisi, kus isegi tühjal kahehobusega rakendatud kaarikul oli raske liikuda.

Sanitaarohvitseride teadmised sanitaartaktikalistes küsimustes olid mõnel korral puudulikud.

Sanitaarohvitseridest tuli puudus, sest enamjagu väeosades on ette nähtud ainult üks arst. Manöövrite puhul, manöövritest mitte osavõtjad üksused jäid sageli ilma arstita; tuli juurdekomandeerimistega pahe kõrvaldada, mis aga oli seotud raskustega.

Pea kogu manöövrite ajal olid kaunis ilusad ilmad, mille tagajärjel ära jäid külmetamise haigused. Toitlustamine oli üldiselt korralik, niipalju kui juhtusin toitu proovima, leidsin söögi maitsevana ja toitvana.

Juurdelisatud arvulist üldaruannet vaadeldes leiame:

Päevane haiguvus ei ületa 2—3%, mis manöövrite olukorras on normaalne nähtus.

Silmapaistev on Otepää manöövritega võrreldes õõrutud jalgadega vähene arv.

Päevane haiguvus õõrutud jalgadega Otepää manöövritel oli 16%, juhtimise- ja side manöövritel aga ainult 2,7%.

Nr. 83. 15. sept. 1927. a.

Asukoht: Võru-Petseri.

Väeosa keskmine koosseis:
Ohvitserid 352.
Sõdurid 3006.

ÜLDARUANNE

haigete ja vigastute liikumisest väeosades juhtimise- ja side manöövritel

4. septembrist kuni 12. septembrini 1927. a.

I.

Ambulatoorliselt ravitsetud sõjaväelasi:

	Esimest korda.	Kordvalt.
1. Palavikuga haigeid	18	8
2. Hingamise orgaanidega	19	13
3. Seedimise orgaanidega	40	35
4. Närvahaigeid	1	—
5. Suguhaigeid	—	—
6. Silmahaigeid	8	10
7. Kõrvahaigeid	1	—
8. Naha- ja välisorgaanidega	89	74
9. Oõrutud jalgadega	73	135
10. Juhusl. haavad, ja vigast.	51	49
11. Suu- ja kurguhaigeid	8	12
12. Muud haigeid	20	17

Kokku: 328 353

Üldine ambulantsis käimiste arv: 681.

II.

Saadetud haigemajadesse:

1. Hakkava haigusega	2
2. Suguhaigusega	—
3. Traumaatilise, keemilise ja termilise vigastustega	1
4. Kihvtitusega	—
5. Hingamisorgaanide haigusega	1
6. Seedimisorgaanide haigusega	1
7. Naha- ja nahaaluse kude haigustega	3
8. Silma- ja kõrvahaigustega	—
9. Muude haigustega	6

Kokku: 14 = 0,42%

II väekorpuse arst:

M. Jervan,
S.-kolonel.

Juhtnõõrid sanitaarohvitseridele, juhtimise- ja side manöövrite puhul sept. 1927. a.

1. Manöövritest osavõtja sanitaarpersonaal peab nad ära kasutama:

- et kogeneda omal alal väliteenistuse oludega,
- et kontrollida sanitaartenistuse organisatsiooni, määrustikkude ja varustuse otstarbust.

2. Sanitaartenistuse juhatajaks siniste poolel on san.-kol.-leitn. **Lindenberg**, 2. jalaw. rügem. vanemarst.

Roheliste poolel — san.-n.-leitn. **Tedder**, ratsa rüg. vanemarst.

Üldjuhataste ja korralduste saamiseks pööruda minu poole korpuse staapi.

3. Haigeid evakueeritakse Tartu II diviisi laatsaretti — poolte sanitaartenistuse ülemate korraldusel, reisijate vagunites.

4. Suurtükiväe grupid saavad haigeid lähema jalaväe rügemendi arsti juurde.

5. II diviisi arsti korraldusel moodustatakse manöövri ajaks Võru jaamas, sanitaar-vagunis, arstiabiandmise punkt.

6. Väeosa vanemarstid peavad manöövri päevaraamatut, kuhu sisse kannavad kõik saadud ja tehtud korraldused ja käsud. Manöövrite lõpul päevaraamatud esitada minule.

7. Manöövri aja sanitaararuande seavad kokku väeosade vanemarstid juurdelisatud vormi järele ja esitavad minule.

8. Sinise poole sanitaartenistuse ülem peab oma väeosade arstidega sidet pidama, et orienteerunud olla sidumispunktide, evakuatsiooni korralduste ja muude üksikasjade suhtes.

9. Poolte sanitaartenistuse ülematel ja väeosa arstidel kokku seadida kavatsetavate lahingute puhul evakuatsiooni plaanid ja väeosa sanitaartenistuse organisatsioon.

M. Jervan,

S.-kolonel.

II korpuse arst.

Eesti kaitseväe kehalise kasvatus juhatus ja jalgpalli meeskond Soome kaitseväge külastamas.

Meie kaitseväge sportlastel on alati suur huvi olnud väljamaa sõjavägede sportlastega võistelda. Sportlisi läbikäimisi on kõige rohkem olnud meid külastavate väljamaa mereväelastega jalgpallis, kord on nendega jõudu katsunud isegi kergejõustikus. Juba mõne aasta on meie ja Läti kaitseväge jalgpalli meeskonnad kordamööda üksteist külastades spordiväljal üksteisega kokku puutunud. Eriti huvitav on meie kaitseväelastel Soome, kus üldkehakultuur kõrgel järjel, kaitseväge sportlastega võistlusväljal kohata ja nendelt õppida. Möödunud aastal üleriikliste väeosadevaheliste spordivõistluste ajal oli meil võimalus esimest korda Soome kaitsevaelasi-sportlasi külalistenähtena Eestis näha, nimelt Raske-suurtüki rügemendi jalgpallimeeskonda ühes esindajatega.

Meie spordiperes oli eriti hea meel, kui käesoleval aastal saime kutse Eesti-Soome kaitseväge vahelisteks jalgpallivõistlusteks vennasrahva kodus nende üleriikliste kaitseväge spordivõistluste ajal.

Meie jalgpallimeeskond ühes kehalise kasvatus juhatusega — kol.-leitnant Maser'iga ja major Jõgi'ga — sõitsid Soome sõprusvõistlustele 22. septembril v.-l. „Laene'ga“. Enne ärasõitu käis laeval Sõjaminister kindral Reek. Omas kõnes selgitas ta sõprusvõistluse tähtsust vennasrahvaga, eriti rõhutades ausust ja korrektsust võistluses.

Peale viietunnilist mereteed jõudsimme kella 16 Helsingisse, kus meid vastu võtsid Soome Kaitseväge kehalise kasvatus juhataja kapten Tiiri, tema lähem abiline sv. am. Pesola ja teised ohvitserid kindralstaabist ja Sõjakoolist. Esitajad ühes meeskonnaga viidi ohvitseride kasiinosse ühisele lõunale ja sealt Soome tööstusnäitusele, kus mõndagi huvitavat, eriti puutööstuse ja spordiabinõude alal, võis näha. Sellele järgnes autodel Helsingiga tutvunemine, kus muuseas käisime ka Sõjakooli vaatamas.

Kella 23.00 rongiga asusime juba Viiburi poole teele, sest Viiburis olid ette nähtud üleriikliste väeosadevaheliste võistluste ajal Eesti-Soome

kaitseväge vahelised jalgpalli sõprusvõistlused. Järgmise päeva hommikul võtsid meid Viiburi jaamas vastu minevast aastast meile tuntud Raske-suurtüki rügemendi ohvitserid ja sõjaväge or-

Eesti ja Soome kaitseväge kehalise kasvatus juhatus.

Vasakult paremale: Eesti kv. kehal. kasvat. juhataja kol.-leitn. Maser, sv. am. Pesola, Soome kehal. kasvatus juhataja kapten Tiiri ja major Jõgi.

kester. Peale ametlike visiitide see päev möödus linnaga ja väeosadega tutvumises. Soomlaste poolt otstarbekohane ajajaotus ja meie eest eeskujulik hoolitsemine tegi selle päeva ülihuvitavaks. Muuseas käisime Viiburi kindluse tornis, mis üks suurematest, XIII sajangul Soome iseseisvuse ajal ehitatud ja pärastpoole parandatud. Samuti võimaldati meil Raske-suurtüki rügemendiga ja Merelennu osakonnaga tutvuneda. Merelennu osakonna ülema lahkel ettepanekul meie esitajaid tutvustati isegi merelennukilt Viiburiga ja tema looduslikult ilusa ümbrusega.

Arvesse võttes, et meie jalgpallimeeskond varakult kohal viibis ja et kaitsevägevaheline jalgpallivõistlus oli ette nähtud 25. sept., s. o. Soome kaitseväge spordivõistluste lõpupäeval, siis korraldati 23. sept. kell 16 linna staadionil meie kaitseväge ja Viiburi eraspordiseltside koondusmeeskonna vahel jalgpallivõistlus. Tuleb tähendada, et Viiburi eraseltside koondus on Soomes üks kõvematest meeskondadest: ta on linnadevahelistel võistlustel varemalt isegi Helsingi koondusmeeskonda võitnud, seepärast tuli meie meeskonnal tõsise vastasega arvestada. See mäng võimaldas meie meeskonnale käesoleval aastal esimese kokkumängu. Esimene poolaeg möödus Viiburi koonduse ülekaaluga, sest meie kaitsevähelastel puudus algul koostöö ja ei olnud nad kohanevad kruusase mänguväljaga. Teisel poolajal oli mäng enamvähem tasavägine, kuid mängu ärdtulemus oli siiski 0:3 meie kahjuks. Jõudude õige vahetamine oleks pidanud 0:1 olema, mida ka „Karijala“ kirjutab, kui meie jalgpalli veteraani — Silberi asemel oleks kaitses mõni reservmeestest olnud.

24. septembril samal staadionil oli meie kaitsevähelastel võimalus Soome üleriiklisi kaitseväge spordivõistlusi jälgida. Viifu ja vihmase ilma peale vaatamata tähendatud võistlustel viibis ka Soome Sv. ülemjuhataja kindral A. Sihvo. Härra kindral jälgis spordivõistlusi suure huviga. Paar aastat tagasi võttis ta ka isiklikult spordi kaitsevõistlustest tegelikult osa.

Võistluste korraldamine ja läbiviimine selle peale vaatamata, et see oli pandud ühe rügemendi ohvitseride peale, sündis eeskujulikult. Võistlustel paistis eriti silma võistlejate keskel kõrge sport-distsipliin: väljale ilmumine, võistlusnumb-

rite täitmine ja väljalast lahkumine sündis võistlejatel ajaviitmata, samuti ei segatud kohtunikkude tegevusse ega lubatud nende otsuste kohta märkusi, mis meie spordivõistlustel üks suurematest puudustest.

Selle peale vaatamata, et käesoleval aastal üleriiklistele võistlustele, diviiside võistluste tagajärgedega arvestades, pääsesid ainult neli rügementi ja mõned üksikud paremad sportlased teistest rügementidest, võistluste tulemused halva ilma kohta olid ülihead, kaugelt ületades mõneski alas meie Eesti rekorde.

25. septembril, üleriikliste kaitseväge võistluste lõpupäeval, korraldati Eesti-Soome kaitseväge vaheline jalgpallivõistlus. Esimesel poolajal võidid meie kaitsevähelastest osa: n.-leitnandid — Kull ja Reinfeld, kadetid — Brenner ja Wahar, v. a. o. Tipner, kapralid — Kihlefild ja Maurer, reamehed — Maiste, Jürisson ja Kallo ja II j. m. Maasik, väravas toimis Tipner. Esimene poolaeg lõppes tasakaalus 1:1. Teisel poolajal oli Tipneri asemel väravas rm. Ratnik, kuna Tipner edurivisse paigutati ja Wahar tagavarasse jäi. Teine poolaeg lõppes 2:0 meie kaitseväge kasuks; seega lõputulemus — 3:1. Mäng oli üldiselt kombinatsioonirikas ja täiesti korrektne.

Sama päeva õhtul jagati Raske-suurtüki rügemendi ohvitseride kasiinos rügementidele ja individuaalvõistlejatele Kv. kehalise kasvatus juhataja kapt. Tiiri poolt auhinnad (väeosadele rändauhinnad) välja. Soome kaitseväes eriti hinnatakse diplomaate, mis hariliku auhinnaga kaasa antakse ja millele Sv. ülemjuhataja isiklikult alla kirjutab. Meie meeskonnale annetati tagasisõidul Helsingis kaitseväge spordi mälestusmedaaleid.

25. septembril Viiburist lahkudes, olid meid jaamas saatmas võistlusi korraldava rügemendi ohvitserid, kusjuures saatmine kujunes südamlükks.

Mõnepäeviline viibimine Soome kaitseväge peres oli ülihuvitav ja võimaldas paljugi meie vennasrahvalt õppida. 26. sept. Helsingist lahkudes, toime kaasa parimad ja unustamata mälestused, lootes järgmisel aastal Soome kaitseväge sportlasi Eesti pinnal näha.

Peale viietunnilist tormilist mereteed jõudsim 26. sept. kell 19 Tallinna.

Schweitsi lennuväe organisatsiooni ja väljaõppe põhijooned.

V. Post.

1. Sissejuhatusesks.

Sattudes käesoleva aasta augustikuu Schweitsi, rahvusvahelistele lennuvõistlustele, kasutasin seda juhust ühtlasi ka selleks, et lähemalt tutvuneda sealse lennuväe organisatsiooniga ja isikliku koosseisu väljaõppega.

Juba esimestel võistluste päevadel olin üllatatud Schweitsi sv. lendurite erakorraliselt heast lennukite käsitamisest. Sarnast lennukite käsitamist olin varemalt näinud ainult Inglismaal, sealsetes lahinglennukite üksustes.

Ka edaspidistel võistluste käik näitas, et teiste võistlustel viibijate riikide sv. lendurid Schweitsi omadega üheistmeliste lennukite käsitamises võistelda ei suutnud. Seda suurem oli huvi tutvuneda väljaõppe organisatsiooniga, mis

võimaldab mitteamalise sõjaväe süsteemi juures sarnast lennuoskuse omandamist.

Vastuvõtmine Schweitsi lennuväe ja juhatuse poolt oli väga lahke ja sõbralik. Lähemaid seletusi organisatsiooni ja väljaõppe kohta andis kol.-lt. Müller (Schweitsi lennuväljade juhatuse ülem), näidates isiklikult Dübendorfi lennuväljal asuvaid üksusi, nende varustust, töökodasid jne.

Schweitsi lennuvägi koosneb alaliste instruktorite kaadrist ja iga aasta lennuväe meeskonnana nimekirjadesse ülesvõetavatest sõduritest, allohvitseridest, ohvitseridest, ohvitseridest-sv. lenduritest ja ohvitseridest-lendurvaatlejatest.

Instruktorite kaadri ülesandeks on:

1) iga aasta väljaõpetada kindlaks määratud arv sõdureid, allohvitsere, ohvitseri, ohvitseri-sv. lendureid ja ohvitseri-lendurvaatlejaid,

2) korraldada sv. lendurite ja lendur-vaatlejate õppetegevuse jätkamist peale vastava kooli lõpetamist,

3) korraldada kõigile lennugruppide üksuste nimekirjas seisvatele igaaastasi 14-päevalisi kordamiskursusi,

4) muretseda lennugarustust, juhatada selle kasutamist, samuti hoolitseda lennugarustuse korrashoiu eest.

Eelpooltoodud ülesannete täitmine sünnib järgmise organisatsiooni kohaselt.

2. Lennugruppide juhtimine ja valitsemine.

1. Lennugruppide aliiv vahetult kindralstaabile, moodustades selles üht osakonda. Osakonna ülema kohuseks on lennugruppide üldine juhtimine.

2. Õppetegevust ja tegelikku lennuteenis-

ne, lennukite, mootorsõidukite, mitmesuguse teise varustuse ja relvastuse muutmise, kasutamise juhtimine, kontrollimine ja parandamine;

g) lennugruppide varustuse valmistamise kontrollimine otsekooste valmistajate juures; kaasaaitamine uute lennukite ja mootorite ehitamisele sõjaväe tehnilistes töökodades; samuti lennugruppide esindamine sõjaväelise departemendilt määratud, mitmesuguse sõjaväelise varustuse vastuvõtmise komisjonides;

h) kaubanduslikes lennugruppide sarnaste alade leidmine, missuguseid võiks ja tuleks sõjaväelise lennugruppide arendamisel ära kasutada; samuti nende alade kasutamiseviiside üksikasjaline läbitöötamine.

3. Lennugruppide juhatuse eesotsas seisab juhatuse ülem.

Schweitsi suurem lennugrupp „Dübendorf“.

tust, ettenähtud krediitide ulatuses ja vastavalt lennugruppide ülemalt saadud juhtnõuetele, korraldab lennugruppide juhatuse ülem.

Lennugruppide juhatuse alla käivad järgmised teenistusalad:

- sõjaväelise lennuteenistuse organiseerimine ja juhtimine. Sõjaväe lennugruppide valitsemine ja kaubanduslike lennugruppide tegevuse kontrollimine sõjaväe lennugruppidele;
- kõigi lennugruppide koolide ja kursuste juhtimine; samuti kõigi lennugruppide meeskonna nimekirjadesse kuuluvate isikute õppetegevuse jätkamise korraldamine peale vastavate koolide lõpetamist ja tegevust teenistusest lahkumist;
- lennugruppide teenistusliste eeskirjade kokkuseadmine;
- lennugruppide meeskonda kuuluvate isikute arvestamine;
- lennugruppide varustuse küsimuste lahendamis-

Temale alluvad:

A. Lennugruppide juhatuse kantselei ja kontrollbürood (isikliku koosseisu arvestamine).

B. Lennugruppide sõjaväeline väljaõpe, mille hulka kuuluvad:

- Lnv. sõjaväelise väljaõppe ülem;
- kõik instruktorid-ohvitserid, nii kui, — lendur-instruktorid (ühtlasi katse-lendurid), instruktorid taktika alal, tehnilised instruktorid ja vaatlus-luure teenistuse instruktorid;
- kõik erakorralisteks instruktoriteks juurekomandeeritud õppejõud, samuti ka instruktorid-aspirandid (tulevased alaliseks instruktorid);
- sädetelegraafi teenistus;
- foto-teenistus;
- meteoroloogiline teenistus;
- stardi-teenistus (lendamise korraldamine lennugruppidele).

D. Tehniline teenistus, mille hulka kuuluvad:

- a) tehnilise teenistuse ülem, insener-konstruktor;
- b) tehniliste tööde juhataja;
- d) konstruktsioon-büroo;
- e) angaaride meeskonnad, I. järgu tehniku juhatusel;
- f) töökodade ja mootorite katsestatamise jaama meeskonnad, — I. järgu tehniku juhatusel.

E. Administratiiv teenistus, mille hulka kuuluvad:

- a) administratiiv-teenistuse ülem;
- b) rahamaksmine ja arvepidamine;
- d) lennுவေး varustuse valitsemine;
- e) statistika;
- f) registratuur ja lennுவေး väljajade juhatusel kantselei;
- g) lennுவေး väljajade korraldaja ühes vastava arvu töölistega;
- h) valveteenistuse meeskond.

Alluvuse järjekorda ja teenistusalade jaotust näitab juurelisatud skeem (lisa nr. 1).

paniid tegutsevad täies koosseisus, üksuse näol, järjekindlalt iga aasta 14 päevalise kordamise kursuse kestvusel. Nii kui edaspidisest kirjeldusest selgub, kujutab kordamise kursus enesest igaaastast mobilisatsiooni kompanii ulatuses. Vahepeal korraldab lennுவေး üksustesse kuuluvate lendurite ja vaatlejate väljaõpet, samuti valitseb nende varandust lennுவေး väljajade juhatus.

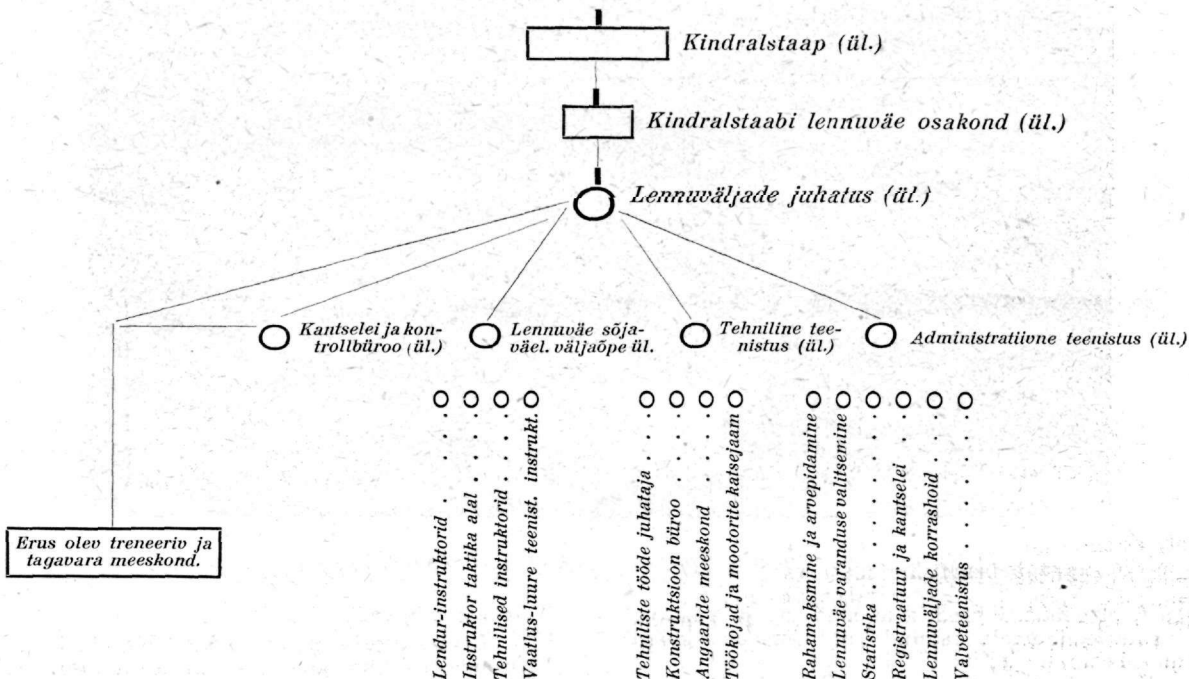
4. Lennுவေး isikliku koosseisu igaaastane väljaõpe.

Vastavalt Schweitsi sõjaväe üldise organisatsiooni põhimõttele jagunevad ka lennுவေး isikliku koosseisu väljaõppe ajad järgmiselt:

- a) noorsõdurite ettevalmistus kaks korda aastas à 75 pv.;
- b) lennுவေး allohvitseride ettevalmistus kaks korda aastas à 35 pv.;
- d) lennுவေး ohvitseride kool üks kord aastas à 105 pv.;
- e) sõjaväe lendurite kool üks kord aastas à 173 pv.;

Lisa Nr. 1.

Schweitsi lennுவေး alalise kaadri teenistusalade alluvus ja jaotus.

3. Lennுவေး jagunemine üksustesse.

Lennுவေးgi koosneb: staabist, 5-st eskadrillist, alaliselt treenerijatest lenduritest, alaliselt treenerijatest vaatlejatest, ühest pargi kompaniist ja ühest foto kompaniist.

Eskadrill koosneb 6-st kompaniist.

Igas vaatluslennukite kompaniis on 6 lennukit (kavatsetakse tõsta 8—10 peale).

Üheistmeliste lahinglennukite kompaniis on 8 lennukit (kavatsetakse tõsta 10—12 peale).

Meeskonna arv üheistmeliste hävitajate kompaniis on umbes 80 meest. Vaatlusluure lennukite kompaniis 110 meest.

Eskadrillid töötavad täies koosseisus sõjaväelise üksuse näol ainult erakorralistel juhusel, näiteks suuremate manöövrite ajal. Kom-

f) lendur-vaatlejate kool üks kord aastas à 90 pv.

Lennுவေးgi valmistab aasta kestvusel ette:

Noorsõdureid	200—250
Allohvitsere	60
Ohvitserid	50
Sv. lendureid	30
Lendur-vaatlejaid	20

Noorsõdureid kutsutakse teenistusesse aasta kestvusel kaks korda. Allohvitserideks kõlblikud saavad peale noorsõdurite kooli lõpetamist puhkust ja lähevad edasi allohvitseride kooli, missugune samuti kaks korda aastas tegutseb. Ohvitserideks kõlblikud allohvitserid lähevad edasi lennுவေး ohvitseride kooli. Lennுவေး ohvitseride kooli võetakse vastu ainult kes-

ja kõrgema tehnilise haridusega isikuid. Arstlike komisjonilt lenduriteks koolbuliikuks tunnustatud võivad juba ohvitseride koolis viibimise aja teisel poolel vastava ülemuse korraldusel lennuki juhtimist õppida, mida lendurite kooli astudes jätkavad. Lennuväe ohvitserid, kes lenduritele seatud nõuetele ei vasta, või ise lennuki juhtimist õppida ei soovi, lähevad edasi lendur-vaatlejate kooli. Peale vastava kooli lõpetamist jätkavad nii sv. lendurid kui ka vaatlejad edaspidist õppetegevust (olles eraelus), vastavalt kohustustele, missuguseid oma peale võtsid kooli astumisel.

Ohvitserid — sõjaväe lendurid: Schweitsi lennuväes valmistatakse sv. lendureid ja lendur-vaatlejaid ette ainult ohvitseridest. Lendureid ega vaatlejaid allohvitsere lennuväes ei ole. Kõik lendur-õpilased kohustuvad peale sv. lenduri kutse omandamist, kuuluma vähemalt 24-ja tegeliku treenerimiskuu kestvusel Schweitsi treenerivate sv. lendurite koosseisu. Sv. lenduri kutse kinnitab Kindralstaap. Peale kutse kinnitamist kantakse kõik sv. lendurid lennuväe üksuste nimekirjadesse, jäädes ühtlasi treenerivate sv. lendurite koosseisu. Kui üksustes kohti enam ei ole, siis jäävad lihtsalt treenerivate sv. lendurite koosseisu, üksusse määramata.

Peale kooli lõpetamist, järgmise aasta algul, on kutse kinnitatud noored sv. lendurid konstatatud alustama oma 24-kuulist sunduslikku treeningut (olles eraelus) iga kuu peale kindlaksmääratud lennutundide arvu ulatuses. Endistest treenerijate-lendurite nimekirjas oliajast kantakse üle iga aasta juuretunute arvule vastav arv tagavara sv. lendurite nimekirja.

Treenerijate nimekirjas olivad lendurid on kohustatud iga treeningu kuu kestvusel lendama vähemalt 10 tundi (Schweitsis loetakse aastas 10 lennukuud. November, detsember ilmade poolest lendamiseks kohased ei ole — need kuud on alaliste instruktoritele puhkuse kuudeks).

Lendamist korraldab treenerijatele lennukiväljade juhatus sarnasel lennukiväljal ja sarnasel ajal mis vastavad treenerijate asukohtadele ja vaba ajale.

Sunduslik treening peale kooli lõpetamist on maksma pandud selleks, et mobilisatsiooni korral oleks alati rindele väljapanna kindel arv, mitte ainult väljaõpetatud, vaid ka täiesti treeningus olevaid lendureid. Peale eelpooltoodu on iga treenerija sv. lendur kohustatud treeningu kuude kestvusel 2 kaks päeva kuus tegutsema koos vaatlejatega (päevad määrab lennukiväljade juhatus. Kui ilm võimaldab, võetakse harjutused läbi tegelikkuude lendude näol, kui ei, siis kaardil).

Käesoleval aastal oli treenerijate sv. lendurite nimekirjas 120 meest.

Tagavara sv. lendurid (reserv):

Tagavaras olivad lendurid jagunevad kahte ossa — treenerijad tagavara lendurid ja mitte-treenerijad lendurid.

a) Treenerijatest tagavara lenduritest, kes tegeva väe koosseisu kuuluvad (kuni 32 aastani), peab eelarve ulatusega kindlaksmääratud arv iga aasta vähemalt 50 tundi lendama. Need tunnid tulevad lennata 5-e, üksteisele järgneva kuu kestvusel. Selle treeningu aja kestvusel on tagavara lendurid iga kuu kohustatud

osavõtma kahest ühisest harjutuspäevast vaatlejatega.

b) Mitte treenerijate tagavara lendurite hulka kuuluvad kõik teised tagavaras olivad lendurid, väljaarvatud need, kes lenduritena teenivad eraseltsides. Mitte treenerijad lendurid saavad lennuõpetust ainult igaaastastel kordamiskursustel, missugused 14 pv. kestavad.

Kõigi treenerijate lendurite õppetegevus sünnib sellekohaste kavadele vastavalt ja alaliste lendur-instruktorite juhatusel. Iga üksiku võimistele vastavalt jagunevad lendurid liididesse järgmiselt:

I liik — on lubatud: lendamine lennukiväljal kaaslendajateta.

II liik — on lubatud: ülelennud vahepealsete maandumisteta ja kaaslendajateta. Ei ole lubatud lennud mägestikus.

III liik — on lubatud: ülelennud kaaslendajatega ja vahemaandumistega headel lennukiväljadel. Lennud mägestikus kaaslendajatega lubatud ei ole.

IV liik — on lubatud: ülelennud kaaslendajatega ja vahemaandumistega halbadel lennukiväljadel, samuti lennud mägestikus ja kõrguslennud.

V liik — kõigi nõuetele vastavad sõjaväe lendurid ehk lahinglendurid.

Õösisteks lendudeks teeb lennukiväljade juhatus igakordselt erikorraldused.

Lendurite liigitamist toimetavad lendur-instruktorid. Teatud liiki kinnitamine sünnib lennukiväljade juhatuse ülemalt.

Eksimused lendamiseks määratud korra vastu, samuti lendamise kestvusel näidatud nõrgad võimised, toovad lendurile kaasa ajutise üleviimise madalamasse liiki. Sundusliku treeningu mittetäitmine ühe aasta kestvusel, samuti mõned teised erakorralised juhused toovad kaasa sv. lendurite nimekirjast kustutamise ühes sv. lenduri kutse äravõtmisega.

Peale otskohese treeningu on kõik treenerijate nimekirjades olivad, samuti ka kõik tagavara lendurid kohustatud osavõtma igaaastastel kordamiskursustest (14 pv.) oma üksuse koosseisu.

Ohvitseride kustutamine sv. lendurite nimekirjast sünnib:

- üleviimisel teise väeliiki;
- kui lendur keeldub tegelikust lennuki juhtimisest kordamiskursustel;
- kui arstlikel järelevaatustel kindlaks tehakse, et teatud isik lendamiseks tarvilikud omadused on kaotanud;
- kui võetakse ära sv. lenduri kutse.

Punktides b ja d tähendatud ohvitseride võib lennukiväljal edaspidi kasutada ainult üksustes või staapides tehniliste ohvitseridena.

Ohvitserid lendur-vaatlejad:

Lendur-vaatlejate kooli võetakse vastu ohvitseride kõigest väeliikidest. Lendur-vaatleja õpilased kohustuvad peale kooli lõpetamist vähemalt 24 treenerimiskuu kestvusel kuuluma treenerivate lendur-vaatlejate nimekirja.

Teiste väeliikide ohvitseride võetakse peale vaatlejate kooli lõpetamist 4-ks aastaks lennukiväe nimekirja.

Järgmisel aastal peale kooli lõpetamist on lendur-vaatlejad kohustatud alustama oma 24-kuulist treeningut. Vaatlejad, kes treenerijate hulka ei kuulu, on tagavara vaatlejad. Teiste väeliikide ohvitserid võivad tagavara vaatlejate

nimekirja kuuluda ainult üksuse ülema kohale määramiseni oma väeliigis. Treenerijad vaatlejad on kohustatud sundusliku treeningu aja kestvusel viibima kaks päeva kuus õppustel lennuväes. Iga kuu õppustel saavutatud lennutundide arv peab olema vähemalt 3 tundi. Mõjuvatel põhjustel lendamata jäänud aega on luba täiendada nõutud arvuni järgmisel kuul. Tagavara vaatlejad on igakuulistest õppustest vabad, võivad aga oma soovil ja ülemuse loaga neist osa võtta.

Kõik lennuväe nimekirjadesse kuuluvad vaatlejad võtavad osa samuti kui sv. lenduridki oma üksuse igaaastasest 14-päevalisest kordamiskursusest.

Kustutamine lendur-vaatlejate nimekirjast sünnib järgmistel juhusel:

- a) üleviimisel teise väeliiki;
- b) arstlike komisjoni otsusel;
- d) sundusliku treeningu mittetäitmisel ühe aasta kestvusel või keeldumisel lendudest osavõtmisest kordamiskursustel.

Käesoleval aastal oli treenerijate lendur-vaatlejate arv 60.

I g a a a s t a s e d k o r d a m i s k u r s u s e d :

Olukord enne kursuse algust on järgmine: Isiklik varustus on nii sõduritel kui ohvitseridel eraelus alaliselt käes. Üksuse koosseisu kuuluv muu varustus on valmis selle üksuse jaoks määratud lennuväljal. Kursuse teostamine sünnib järgmiselt: lennuväljade juhatuse ülem määrab igale üksusele (harilikult kompanii) kursuse alguse tähtaja, samuti kinnitab ka üksuse õppekava. Ajast ja kohast annab teada üksuse ülemale ja kõigile isikutele, kes üksuse koosseisu kuuluvad. Üksuse ülemale saadab veel üksusele määratud varustuse nimekirja ja läbi võtmiseks määratud õppekava.

Määratud päeval ja kellaajal ilmub üksuse ülem kohale, võtab alalise lennuvälja ülema käest vastu üksusele määratud lennukid ja muu varustuse, kontrollib kas kõik üksuse nimekirja kuulujad on ilmunud või mitte. Üksuse vastuvõtmisest ja tegevuse alustamisest teatab lennuväljade juhatuse ülemale (see peab sündima 2—3 tunni kestusel, arvates kohale jõudmise ajast). Peale eelpooltoodu algab otsekohe üksuse õppekava teostamist. Kordamiskursuse lõpul esitab õppuste tagajärjed ühes oma kokkuvõttega lennuväljade juhatuse ülemale, annab üksuse varustuse ühes aruannetega äratarvitatud vara kohta lennuvälja ülemale üle ja läheb ühes oma meeskonnaga tagasi eraellu. Lennuväe üksuste kordamiskursused langevad harilikult kokku teiste väeliikide samasuguste kursustega, mis võimaldab mitmesuguste väeliikide koostööd.

5. Lendava koosseisu lennuteenistuslised lisatasud.

Lennuväe alalised ohvitserid instruktorid saavad palka koosseisudes ettenähtud normide kohaselt.

Allpool toodud tasud on lennuteenistuslised lisatasud (lennurahad):

- sõduritele, ametnikkudele, lendur ja lendur-vaatleja õpilastele lisaks koosseisus ettenähtud palkadele;
- eraelus olijatele treenerijatele lisaks eraelus saadavale palgale;
- alalistele instruktoritele lisaks koosseisus ettenähtud palgale.

Lendur ja lendur-vaatleja õpilased saavad koolis viibimise aja kestvusel lisatasu à 5 Schw. franki päevas.

Sv. lendurid saavad peale esimese aasta 10-kuulise treeningu läbitegemist samuti ka teise aasta 10-kuulise treeningu läbitegemisel preemia maksu à 750 Schw. fr. Vaatlejad saavad sama aegade eest preemiamaksu à 500 Schw. franki. Lisaks eelpooltoodule saavad: sv. lendurid iga sundusliku kohustusena ettenähtud lennutunni eest à 40 Schw. fr. — kokku aastas 4000 Schw. fr. (10 treeningu kuud à 10 tundi). Treenerijad tagavara lendurid saavad samuti à 40 Schw. fr. iga sundusliku lennutunni eest. Kokku aastas 2000 Schw. fr. (aastas 5 sunduslikku treeningu kuud à 10 tundi).

Lendur-vaatlejad saavad igakuulise õppuse eest (kaks päeva kuus) à 150 Schw. fr. — kokku aastas 1500 Schw. fr.

Kõik teised ametnikud, allohvitserid, sõdurid jne., kes teenistuse ülesannete täitmiseks olid teatud päevadel sunnitud kaasa lendama, saavad iga sarnase päeva eest lisatasu à 10 fr.

Lendur-instruktorid saavad lisaks eelpooltoodule veel à 10 Schw. fr. iga õppeleht tunni eest ja igakordse määramise järele uute lennukite proovimiste eest. (Schweitsi frank meie rahas sept. 1927. kursi järele 71,75 Emk. Toim.).

6. Vahekord kaubanduslike lennuasjandusega.

Eralennu seltsides teenivad tagavara lendurid saavad lennuväe krediitidest (tagavara lendurite tasud) alalise treeningus olemise eest 2000 Schw. fr. aastas. See summa maksetakse aasta kestvusel välja kahes osas, kuid ainult sel juhusel kui lenduril poole aasta kestvusel vähemalt 72 lennutundi on ehk 48 lennutundi ja 90 maandumist.

Kui eralennuselts mingisugustel põhjustel lendamise aasta jooksul katkestab rohkem kui 2-ks kuuks (välja arvatud november ja detsember, mil lendusid üldse pole), mille tagajärjel seltsi lendurid treeninguks tarvilikku tundide arvu kätte ei saa, siis võimaldatakse neile vahepeal treenerimist sõjaväe lennukitel ühel alustel alaliste treenerijatega (tasu maksetakse tagavara lendurite tasude krediitidest).

Eraseltside lenduritele on võimaldatud sõjaväe lennukitel treenerimine ka siis kui nad seltsides treeninguks nõutud tundide arvuni on jõudnud. Seda tehakse eraseltside lendurite treeningus hoidmiseks sõjaväe lennukitel.

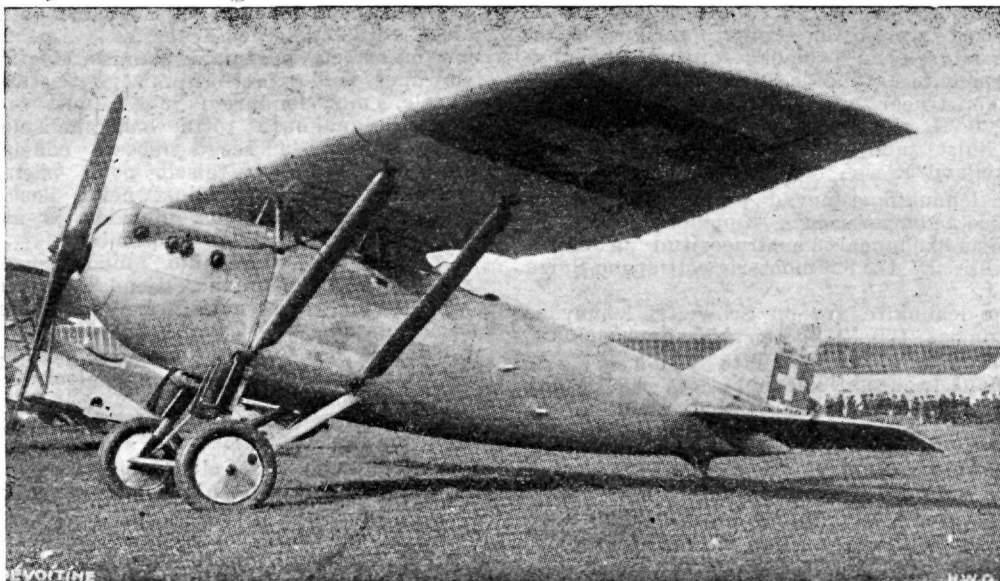
Lennuväljade juhatusele on lubatud üürida Schweitsi eralennuseltsidele sv. lennukeid, kas ajutisteks abiteenistuslisteks või õppetarveteks. Sarnastel juhusel seatakse kokku vastavad lepingud, millede põhjal lennukid ülelähivad eraseltsidele viimaste märkidega. Seltsid on üüritud lennukite eest täies ulatuses vastutavad.

7. Varustusel olevad lennukid.

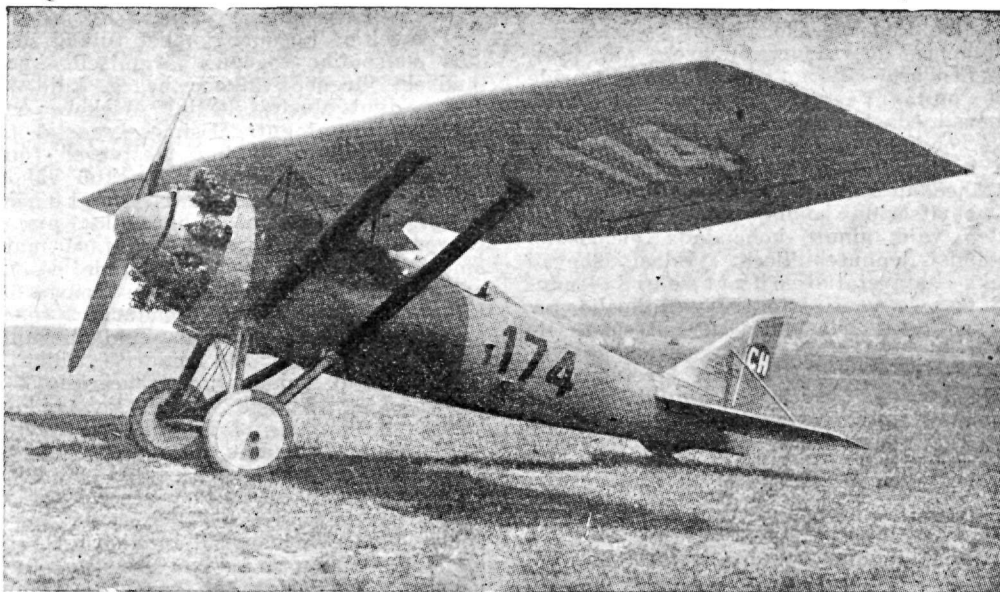
Schweitsi lennuvägi saab lennukeid kahel teel:

- ehitamisega omamaa tehastes ja
- ostmisega välismailt.

Ajakohastest lennukitest on neil kasutamisel: Üheistmelised lahinglennukid „Dévoitine“, mootoriga „Lorraine“ 450 H. J. (prantsuse lennuk). Nende lennukite peale on ostetud ehitamise litsents ühes sellega ka lennukeid. Praegu ehitatakse aga samasuguseid lennukeid Schweitsi tehastes Thun'is. Neli esimest oma maal ehitatud lennukit olid juba lennuväes ka-

Üheistmeline lahinglennuk „Dévoitine“.

Üheistmeline lahinglennuk A. C. I.

sutamisel. Algust on tehtud ka omamaa tüüpide konstrueerimisega. Võistlustel esines juba esimene Schweitsis konstrueeritud üheistmeline lahinglennuk tüüp A. C. I., mootoriga „Gnome-Rhone Jupiter“ 420 H. J. Konstruktsioon on üldiselt tugevasti mõjutatud prantsuse lennuki „Dévoitine“ omast, kuid A. C. I. paistis omama paremat manöövervõimet. Schweitsi eriteadlased näisid olevat lennukiga väga rahul, kavatsedes seda üheistmelise hävitajana lennuväes kasutamisele võtta.

Peale eelpooltoodute on veel üksikuid katsestamiseks ostetud Fokkerisi D. XI. Vanema tüübilistest lennukitest, missugused praegu ka

hävitajate eskadrillide peavarustusena esinevad, tuleks nimetada:

Nieuport Bébé mootoriga „Gnome-Rhone — monosoupape“ 160 H. J., väga hea manöövervõimega lennuk.

Fokker D. VII mootoriga Mercedes 160 H. J.

Peale nende kasutatakse lahinglendurite treenerimiseks veel üheistmelisi lennukid „Hauriot“ mootoriga „le Rhone“ 120 H. J.

Ajakohastest luurelennukitest on ostetud „Potez 25“ mootoriga Gnome-Rhone Jupiter 420 H. J. ja „Lorraine“ 450 H. J.

Kohapeal oli näha ainult üks lennuk „Po-

tez 25" mootoriga „G. R. Jupiter“ 420 H. J., kuna teised praegu on Potez vabrikus ehitamisel (esialgselt on prooviks tellitud 10 lennukit. Vanematest tüüpidest on kasutamisel kohapeal konstrueeritud ja ehitatud lennukid D. H. 5, 220 H. J. Schweitsi mootoriga (ei ole midagi ühist meil tuntud inglise lennukitega „De Haviland“).

Need lennukid esinevad praegu luurelennukite üksuste varustusena. Õppeleenukitena on kasutamisel kohapeal konstrueeritud ja ehitatud lennuk „D. H. 3“ mootoriga Hispano-Suiza 150 H. J.

Üldine lennukite arv on Schweitsi lennuväes praegu umbes 150—180, neist 50 õppeleenukit.

Varustamise kava näeb ette a j a k o h a s t e lahinglennukite (vaatluslennukid ja hävitajad) arvu tõstmist 150 peale. Õppeleenukite arv (50) kavatakse endiseks jätta.

8. Kokkuvõtte lendava koosseisu väljaõppe kohta.

Tagasitultes lendava koosseisu väljaõppe juure tuleks äramärkida mõnda põhijoont, millest tingitud võiks olla käesoleva kirjelduse algul allakriipsutatud hea lennuoskus, samuti ka võrdlemisi kõrge väljaõppe tasapind teistel lennuväe tegevuse erialadel.

Alus sellele on pandud juba lendur- ja vaotleja õpilaste valikuga vastavatesse koolidesse. See valik sünnib järgmiselt: kõik teravilisel kõlbulikumad meeskodanikud on kohustatud läbitegema noorsõduri õppuse (75 pv.), paremad nendest lähevad edasi allohvitseride kooli (35 pv.). Vastava haridusega allohvitserid lähevad edasi ohvitseride kooli (105 pv.). Lennuväe ohvitseride kooli peasevad ainult kesk- ja kõrgema tehnilise haridusega isikud, — tähendab sarnased, kellele tehnilisi algteadmisi ohvitseride koolis enam õpetada ei tule, tuleb vaid ainult kohandada olemasolevaid teadmisi lennutehniliselt. Edasi lähevad kõlbulikuks tunnustatud ohvitserid lendurite (173 pv.) ja vaotlejate (90 pv.) koolidesse, kus omavad oma edaspidise lennuteenistusele vastavad teadmised. Nii saadakse lõpuks lendureid ja vaotlejaid. Peale kooli lõpetamist ei oma ei lendur ega vaotleja loomulikult veel mitte oma erialale vastavat oskust sarnases ulatuses, kui nõuab seda praegune lennuväe teenistus sõjakorral. Sarnaseid mehi ei anna ükski lennuväe kooli ilmas. Kool annab vaid ainult tarviliku aluse, millele võiks rajada edaspidist täienemist vastaval erialal. Koolist tulnud noorest lendurist või vaotlejast võib saada ainult 2—3-aastase järjekindla õppetöö tagajärjel sõjaväelise lennuteenistusele vastavat ohvitseri.

Lendurite ja vaotlejate oskuste sunduslik täiendamine peale kooli lõpetamist näibki olevat üks väljaõppe pealustest, mis Schweitsi lennuväes on hästi korraldatud. Terve rea aastate jaoks on ette määratud lenduritele ja vaotlejatele järjekindel töö. See töö on ripuvaks tehtud võrdlemisi suurest rahalisest lisatasust, mis asja vastu aitab tõsta huvi. Kuid huvi äratajaks ei ole mitte ainult rahaline tasu, vaid samuti ka iga lennuväe ohvitseri teenistuskäik: — kes ettenähtud sundusliku treeningu kestvusel nõrgemaid võimisi näitab, viiakse üle madalamasse liiki, kes aga ettenähtud treeningut täies ulatuses ei täida, need kustutatakse lendurite ja vaotlejate nimekirjades, mis seotud vastava kutse kaotamisega.

Ühelt poolt näeme selles süsteemis meelitamist, võrdlemisi hea rahalise lisatasu näol, mis inimestele paremaid elamise tingimusi pakub ühes lendurite liigitamisega vastavalt võimistele, mis lendureid juba ainult normaalse sportlase auahnuse tõttu omavahelisele võistlusele sunnib ja seega meeste edasijõudmist aina soodustab; — teiselt poolt näeme aga võrdlemisi suuri kitsendusi neile, kes sundusliku treeningu tingimusi ei täida ja nimelt —

- rahalise lisatasu kaotamine,
- lendurite üleviimine madalamasse liiki nõrkade võimiste vältendamise puhul,
- lendurite ja vaotlejate nimekirjadest kustutamine ühes kutse äravõtmisega.

Tähtsat osa etendavad väljaõppes ka igaaastased sõjaväelise iseloomuga lennutehnilised võistlused, mis määratud:

- huvi äratamiseks lennuväe vastu rahva hulgas,
- lennuteenistuse elustamiseks ja
- lendava koosseisu võimiste kontrollimiseks.

Ei leidu vist eelpooltoodud paremaid tegureid normaalse lennuväelase huvi tõstmiseks lennuteenistuse vastu. Ainult ebanormaalsed ja apaatsed võiksid nende tegurite peale mitte reageerida, kuid sarnased ei peaks kutse omandamiseni jõudma. Kui aga siiski jõuavad, siis langevad nad Schweitsis maksva süsteemi kohaselt, juba kohe esimesel treenerimise aastal lennuväe meeskonnast välja.

Schweitsis kujuneb koolist tulnud noore lenduri edaspidine tegevus järgmiselt: kooli lõpetamisele järgneb väike vaheaeg, kuid järgmise aasta algul alustab lendur otsekohe oma sundusliku treeningut. Esimesel aastal treenerib ta järjekindlalt 10 kuu kestvusel (novembris ja detsembris ei lennata) iga kuu vähemalt 10 tundi, seega aastas kokku 100 tundi (enamusest on keskmine lennutundide arv märksa suurem, vaatamata sellele, et tasu maksetakse ainult sunduslikele lennutundide eest). Teisel aastal kordub treening esimese aasta ulatuses. Kolmandal aastal jääb lendurile sunduslikku treeningu aega 4 kuud, kuid ülekandmisega treenerijate tagavara lendurite hulka, on ta samal aastal kohustatud treenerima 5-e kuu kestvusel ä 10 t. k., seega kolmandal aastal kokku 9 kuud. Järelikult on iga lenduri sunduslik minimaalne lennutundide arv kolme aasta kestvusel kokku 290 tundi (tegelikult ulatab see aga sagedasti üle 350 tunni). Kui sellele arvule juure lisada koolis õpilasena lennatud tundide arv, siis jõuame 400 lennutunnini 3½ aasta kestvusel. On selge, et sarnase lennutundide arvuga 3¼ aasta kestvusel korraldada juhatase all järjekindlalt treenerides peab jõudma võrdlemisi kõrge lennuoskuse tasapinnani.

Analoogilise pildi saaksime vaotlejate kohta, kuigi vähema lennutundide arvuga, kui võtaksite kokku nende sundusliku treeningu aja.

Mis aviomotoristidesse puutub, siis ei ole ettenähtud nende jaoks peale kooli lõpetamist erilist sunduslikku treeningut, väljaarvatud igaaastane 14-päevaline kordamiskursus, mis sunduslik kõigile.

Lehitsedes aviomotoristide arvestamise raamatuid, oli võimalik tähelepanna, et kõik erandita tehnilise elukutsega olid — mootori mehaanikud, elektrotehnikud, lukusepad jne. Sarnase elukutsega mehi lennuväkke valides eeldatakse, et nad peale kooli lõpetamist lennu-

väes, omi teadmisi ja tööskest eraelus küllaldaselt alal hoiavad. Lennutehniliste teadmiste värskendamiseks arvatakse jätkuvat igaaastast kordamiskursusest.

Kõike eelpooltoodud kokkuvõttes võib konstateerida, et Schweitsi lennuvägi kujutab enesest õige laialdase tegevusega ja hästi korraldatud tööjaotusega kooli. Sõjaväe organisatsiooni üldistest põhimõtetest tingitud lühikestest õppeaegadest on lendava koosseisu väljaõppes ülesaadud järgmiste tegurite abil:

- hästi läbiviidud isikliku koosseisu valikuga,

- terve rea lähemaajaliste kursuste korraldamisega, milliste üldine aeg meeskonnale tarvilikku väljaõpet võimaldab,
- hästi korraldatud õppetegevuse jätkamisega peale koolide lõpetamist.

Lennuväe tegevuse rajamine hästi ettevalmistatud isikliku koosseisu omandamise põhimõttele, võimaldaski Schweitsi lennuväele augustis peetud võistlustel terve rea Euroopa riikide meeskondade kõrval esineda mitte ainult vääriliselt, vaid isegi ülekaaluselt.

Pariis. Septembril 1927. a.

Norras õnnetusi „Madsen“ kuulipildujatega.

Norras hiljuti toimepandud kerge kuulipilduja laskeharjutustel juhtus, nagu Norra ajakirjandus teatab, kolm rasket õnnetust. Õnnetuste põhjuseks oli padrunite plahvatamine „Madsen“ kuulipildujates laskmise ajal. Ajakirjanduse arvates on varemgi samataolisi õnnetusi juhtunud, kuigi neist pole avalikult teada. Asjatundjad seletavad, et „Madsenites“ satub padrun torusse minnes rikke tõttu kestaheitmise mehhanismis kõva pigistuse alla ja tihti vigastub. Padruni vigastumine tekitab omakord torus plahvatuse, mis purustab laskeriista lukuosa. Eriti tuleb niisuguseid õnnetusi ette vanade ja mittekohaste padrunitega.

Mainitud kolm õnnetust on Norras äratanud suurt tähelepanu. Mitmed tuntud ohvitserid on seletanud, et „Madsen“ tüüpi kuulipilduja on sama hädaohtlik ta tarvitajale kui vaenlaselegi. Sõjaväe laskeinspektor ja eriline komisjon on sõitnud kohale asjaolu uurima. Daanis valmistatud „Madsen“-kuulipildujad võeti Norras tarvitusele 1918. aastal. Praegu on neid iga jalaväe kompaniis 8—10 tükki.

Soome sõjaväes on „Madsenid“ ka tarvitusel olnud, kuid pärast seda, kui seal hakatakse omale kergeid kuulipildujaid valmistama, jäävad Daani „Madsenid“ kõrval. Nende kõrvaldamine kestab edasi samas tempos kui uusi asemele valmistatakse. Soomes on ka „Madsenitega“ õnnetusi juhtunud, kuigi mitte pärast seda, kui nendes hakati tarvitama Soomes valmistatud padruni. Praegu valmistatakse Soomes raskeid kuulipildujaid riigi vabrikutes ja hiljem hakatakse ka kergemaid, kodumaal konstrueeritud tüüpe valmistama.

Meil Eestis on terve iseseisvuse ajal juhtunud ainult üks õnnetus kuulipildujaga ja seegi sellepärast, et laskeriist oli laskmiseliig tuliseks läinud. Üldiselt — seletab meie kaitseväge de laskeinspektor kol. Sternbeck — ei ole „Madseni“ mehhanismil niisuguseid omadusi, mis teda laskjale hädaohtlikuks teeksid. Kõik ripub padrunitest; on nad kohased ja laskeriist mitte liig tuline, siis ei tule ka õnnetusi.

A. V.

Sõjakirjandust.

„Revue militaire Française“ Nr. 75,
1. sept. 1927.

„Douaumont Saksa okupatsiooni ajal“. Kindral J. Rouguerol teeb kokkuvõtte Saksa arhiivides leiduvate Ilmasõda käsitavate materjalide põhjal kokku seatud raamatust „Douaumont“. Kokkuvõtte autor tähendab, et raamat sisaldavat eneses palju kordamisi ja lüürilist elementi, mis osutuvat üleliigseks sõjalises uurimuses. Teose järele on Saksa sõjavägi kokku varisenud puht materjalsetel põhjustel, mitte löödud saades prantslastelt Selle kohta lausub kindral Rouguerol, et „on ju loogiline, et võidetud püüavad propagee-

rida seda ideed omal maal, kuid meie ei saa seda jagada!“

„Hävituste manööver“. Kol-leitnant Bailis seab enesele ülesandeks näidata, kuidas hävitustööd juhatuse käes muutuvad kardetavaks ja mõjuvaks sõjariistaks. 1917. a. sakslaste taandumisel Saint-Quentini suunas, oli neid jälgiv Prantsuse armee üllatatud hävitustööst, mida sakslased korda olid saatnud nimetatud raioonis. Maanteede ja raudteede purustamine takistas tunduvalt juurevedu, aeglustades prantslaste edasilükkumist. Autor tähendab, et on ju loomulik, kui ise kannatada oled saanud hävitusmanöövril, kasutama hak-

kad sedasama tegevusviisi. Nii leiame Prantsuse inseneriväe manöövri ja selle kasutamise määrustiku § 209-st järgmised juhtnöörid hävitustööde tegemiseks:

„Hävitustööd on alati seotud kaitseolukordadega, neid tehakse:

— aja võitmiseks taandumisel, et ümber grupeerida oma jõude;

— kaitse organisatsiooni katteks — positsioonide ees, aeglustades vaenlase kallaletungi abinõude kohalepaigutamist ja

— lõpuks tiiva kaitseks, millele juhatus ei taha, ehk ei või määrata suuremaid jõude.“

Edasi autor käsitleb elavalt ja detailselt hävitustööde läbiviimist igal üksikul § 209. tähendatud juhusel.

„5. Prantsuse armee paremal tiival“ (Järg). Major Padovani, lõpetades oma artiklit, jõuab otsusele, et 51. reservdiviisile tehtud etteheited, nagu viimane oleks võinud takistada, vähemalt 23. augustil 1914. a., Saksa III armee osade üleminekut Meuse'i jõe lääne kaldale, ei olewat millegagi põhjendatud. Autor, baseerudes saksa andmetele, leiab, et kuna 51. res. div. suutis välja panna 12 pataljoni, 24 kuulip. ja 9 — 75-mm. patareid, tungis peale 2 tegevväe ja ühest reservdiviisist koosnev III armee, ehk teiste sõnadega 50 pataljoni, 104 kuulip., 45 — 77-mm. ja 8 rasket patareid. Loomulik, et sarnastele jõududele ei suutnud vastu panna 51. res. diviis.

Artikkel on rikas üksikasjust. Kasulik Ilmasõja uurimiseks — detailides.

„Hiljutise Alshiri kaubanduskoja reisust Niigeri äärde“ (Järg). Kindral O. Meynier, rääkides julgeoleku organiseerimisest Sahaaras, leiab, et see olewat alles väga puudulik, eriti lõunapoolsetes maakondades. Olevat tarvilik enne, kui seda teevad kohalikud röövlite salgad, varustada sõjaväe osi moodsate tehnikasaavutustega — soomusautodega jne. Sõjaminister on otsustanud asuda katsete tegemisele, et selgusele jõuda jõuvankri tüübi kohta, mis oleks kohasem kasutamiseks ülanimetatud raioonis.

„Serblaste võidud 1914. a.“ Major Desmazes kirjeldab üldist poliitilist olukorda Serbias enne Ilmasõja lahtipuhkemist, Austria sõjaplaane ja vägede koondumist Serbia piirile ja Serbia vägede organisatsiooni. Kuna sellel alal on senini ilmunud õige piiratud arvul materjale, siis pakub käesolev artikkel huvitavat materjali selle sõjateatri uurimiseks. (Järgneb.)

Uudiseid välisriikide sõjavägedest.

Sõjakirjandust.

R. Tck.

„Militär-Wochenblatt“ Nr. 5—8 (august) 1927. a.

„Militär Wochenblatt“ nr. 5 eriaiklis on feldmarssal A. Urbanski v. Ostrynieczi „Sõjaväe esindajad“. Keskriikides (Saksa, Austria...) on päevakorral sõjaväeesindajate määramise küsimus endistesse sõbralikkudesse ja vaenulikkudesse riikidesse. Autor tervitab selle küsimuse jaatavat lahendamist, näidates ühtlasi, et sõjaväe esindaja ei ole salakuulamise organiseerija teda vastu võtnud valitsuse juures, nagu seda arvab vähiklik mass, vaid on nõu-

andjaks oma riigi saatkonna juhile sõjapoliitilistes ja majanduslistes küsimustes. Tähtis on leida sõjaväe esindajaks kohane isik. Seltskondlik vilumus, aukraad, rikkus, keelte oskus ei tohtivat olla ainukesed mõõduandvad faktorid esindaja valikul, küll peaks olema: põhjalik oma kutse tundmine, kindel vaade sõjalistes küsimustes ja arenenud vastutustunne oma otsustes ja tegudes. Toob näiteid enneilmasõjaegsest diplomaatilisest tegevusest, kus sõjaväe esindajatel olid palju õigemad andmed riikide suhetest kui vastutavatel kohtadel seisvatel diplomaatidel, näit. Itaalia suhtumine Austriaga enne Ilmasõda. Austria sõjaväe esindajaid, arvestades sõjaväe meeoludega, olewat ammu enne sõda ette kannud, et Itaalia loobub kolmikliidust. Mis ka sündis, kuid millega diplomaatia ei olewat ennem vääriiselt arvestanud. Jälgida oma ja teda vastu võtnud riigi majanduslikku arengut sõjalisest seisukohast on tähtsad ja tänuväärts ülesanded sõjaväe esindajale, sest tuleviku sõda on rohkem kui senised olenev riikide majanduslikust seisukorrast ja majanduslikkest suhetest.

Paul Dehn: „Kindralid diplomaatidena“. Autor väidab, et Saksa kindraliskond on andnud väljapaistvaid diplomaate. Musterinäitena tuuakse Aleksander II ja Aleksander III aegne Saksa saadik Venemaal kindral Schweinitz, kes oma otsekoheuse ja ausameelsusega olewat võitnud tsaaride südamed ja loonud seega paremad suhted Saksa-Vene vahekorrad. Preisimaa areng olewat seletatav osalt ka sellega, et selle maa valitsejad omale kaastõllisi igal alal valisid sõjaväeringidest.

A. Hoffmann: „Sõjaväe varustamine Ilmasõjas“. Artikkel on autori märkid Paul Gesche teose „Sõjaväe varustamine ja Saksa sõjalise jõu kokkuvarisemine Ilmasõjas“ puhul. Autor leiab, et Saksa sõjaväe varustamine, maa raskele olukorrale vaatamata, olewat olnud sõja lõpuni eeskujulik sellel alal ja osas, mis olenev intendantuuridest.

Artiklis „Ookeanilennud — selle medali teine kül“, autor näitab, et Ameerika tuli välja Ilmasõjast ainukesena võitjana ja seda ta geograafilise asendi pärast. Õhuasianduse (ookeanilennud!) arenedes ei või Ameerika enam tulevikus tunda end sõja puhul geograafiliselt kaitstuna. See uus situatsioon Ameerika riigikaitses küsimuses ongi „medali teine kül“.

Artikkel: „Prantsusmaa püüed merele valitsemisele“, toob andmeid Prantsuse merejõududest. Suurendatavat tonnaashi ja relvade tulejõudu. Kõiges selles „M. Wochenbl.“ artikli autor näeb piüüdu merele valitsemisele. Õige põhjus mereväe reorganisatsioonis seisab selles (nagu seletavad prantslased), et Prantsusmaa vajab modern mereväge side pidamiseks oma kolooniatega.

Artikkel: „Sõjaväe teateid Lõuna-Ameerikast“ toob huvitavaid andmeid Lõuna-Ameerika riikide sõjavägede organisatsioonist ja rahuaegsetest koosseisudest, näiteks:

Columbia. Rahvaarv 5,9 milj.; sõdureid 6000, ohv. 600. Üldine väeteenistuse kohustus. 5 jalaväe diviisi, 1 ratsa brigaad = 12 jal. rüg. ja 3 ratsa rüg. Peale selle 1 suurtükiväe rüg., 1 pioneer rüg., 1 raudtee rüg., 1 sõidukite osakond ja lennukool.

Venezuela. Rahvaarv — 2,8 miljonit elanikku, 800 ohv., 8000 sõdurit; miilitsa süsteem; 5 i. brig. = 9 j. rüg. ja 6 j. pl. Peale selle 1 srtv. rüg., 1 ratsa rüg. ja lennukool.

Brasiilia. Elanikke 30,7 milj., 4000 ohv., 54.000 sõdurit, üldine väeteenistuse kohustus, 8 jalaväe ringkonda; 5 diviisi = 10 j. brig., 29 ratsa brig. 5 suurtükiväe brig. = 13 j. rüg., 6 küti ptl., 10 eraldi kuulip. kompaniid, diviisi- ja 10 väeratsa rüg., 7 välisuurt. rüg., 3 mäesuurt. jagu, 3 raske suurt. rüg. (diviisidele), 3 rask. suurt. rüg. (korpusele), 6 pion. rüg. ja 1 lennurügem.

Equador. Elanikke 2,0 milj., 500 ohv., 5000 sõd. Üldine väeteenistuse kohustus; 6 sv. ringkonda = 10 j. ptl. 3 r. esk., 3 srtv. rüg., 3 pion. ptl. ja lennukool.

Peru. Elanikke 5,0 milj., 900 ohv., 11.000 sõd. Üldine väeteenistuse kohustus ja miilits. 5 j. div. = 11 j. rüg., 6 r. rüg., 5 välisrvt. rüg. 2 mäe srtv. jagu, 3 tehnilist kompaniid; lennu osakond;

Boliviia. Elanikke 2,8 milj., 600 ohv., 8500 sõd. Üldine väeteenistuse kohustus. 3 j. div. = 9 j. rüg., 4 rats. rüg., 2 suurtükiväe rüg., 2 inseneriväe rüg., 2 koloniaal diviisi ja 1 lennukool.

Paraguay. Elanikke 1,0 milj., ohvitsere 500, sõdureid 3000, miilitsasüsteem. 5 jal. ptl., 1 ratsa rüg. 1 suurtükiv. osak. 1 pion. komp.; 1 lennukool.

Artikkel: „Prantslaste arvamisitankide ja soomusautode arengust“, on väljavõte „La France mil.“ 12. 4. 27. Prantsamaa omavat veel ülejäägina Ilmasõjast 4—5000 vanatüüpi tanke, kuna Inglismaa on jõudnud relvastada sõjaväe uute tankitüüpidega. Tuuakse mitmesuguste tankide ja soomusautode tüüpide kohta andmeid: kaal, tegevuse-ala, relvad, meeskond, soomuse paksus ja kaitsevõime.

Artiklis „Mundriküsimused“ jätkatakse arutamist, milline rüdevärv ja lõige sobiks kõige rohkem Reichswehri ohvitserile rahuajal. Autor leiab et ... „Uus vorm oma lihtsa saksapärasusega peab mõjuma ja esindama... ta ei tohi olla kirju.“ Teeb ettepaneku jääda senise Reichswehri vormi juurde — „ta on kui Saksa vorm kõikides välismaades tuntud ja austatud“ (?! Toim.).

„Mil. Wochenblatt nr. 6.“ algab kindral v. Seeckti erakordselt „M. Wochenblattile“ pika (üle 5 lehekülje) artikliga „Uueaegne ratsavägi. Mõtteid ta väljaõppest ja kasutamisest“. Viimasel ajal olevat moodne eitada ratsaväe tähtsust sõjas. Sarnane „mood“ olevat mitteõigustatud. See olevat tingitud ainult ülddemokraatlikkusest, (aja vaimust. K.), mis ratsamehes nägevat endise rüütli järektulejat. Ratsavägi meie ajal koostöös teiste relvliikidega omavat veel suurema tähtsuse, kui endisel ajal, sest kõikvõimsa tule saavutus tuleb liikumisega (kiire liikumisega) käes hoida ja saavutatud edu arendada. Seda võivat kõige paremini teostada vastavalt organiseeritud ja relvastatud ratsavägi. Edasi autor toob näiteid ratsaväe tegevuse võimalustest operatsiooni mitmesugustel järkudel (faasidel).

Artiklis „Ratsarügement Inglismaal“ on toodud inglise r. rüg. organisatsioonilisi andmeid.

Artiklis „Ratsaväelike kõhklemine“ autor arvab, et positsioonid mõjul jõuti ratsaväe eitamiseni. Rahuleping „sundis“ Saksamaale peale suure ratsaväe, võrreldes teiste väeliiikide arvulise koosseisuga ja üldise arvuga. Autori arvates võivat see „pahe“ muutuda suuremaks

„hüveks“ Saksa riigikaitse seisukohalt, sest ratsaväe võimeid olevat peale Ilmasõda alahinnatud.

Artiklid: Kindralleitn. v. Altmann „Le Bourget kaitse 21. detsembril 1870“ ja Oberst v. Cöchenhausen „Tegevusetus on suurem kuritegu kui valeabinõude kasutamine tegevuses“ on sõjaajaloolisi näiteid, valgustatud Saksa seisukohalt. Viimases artiklis käsitletakse tegevust Lilliensteini 14. okt. 1756 ja Maxeni juures 21. nov. 1759.

Artiklis „Rahutused Viinis“ kirjeldatakse rahutuste käiku vaatepunktist, et kõige kurja juur peitub Versailles'i rahulepingus, mis võimaldas Austria sotsialistidel haarata riigivõimu ja selle võimu teostamise oskamatuses välja jõuda 15. juulil 1927. a. veriste päevadeni.

Artikkel: „Schveitsi sõjavägi ja Reichswehr on mõlemate riikide kaitsejõudude võrdlus. Schveitsi oma 41.000 klm² pinnal ja 3½ milj. elaniku juures võivat välja panna armee 6 jalaväe diviisi plus maakaitsevägi, kuna pinnalt 11 ja rahvaarvult 17 kordselt suurem Saksamaa võivat välja panna ainult 7. j. div. ja 3 ratsa diviisi.

Kui arvesse võtta koosseisud ja organisatsioon, siis kujunevat pilt sellest, mis mõlemad armeed praeguse seisukorra juures omaks järgmiselt:

	Schveits.	Saksamaa.
Jalaväe pataljon	147	84 (neist 21 õppeptl.)
Jalgratta komp.	24	Ei ole.
Eskadron	72	97 (neist 18 õppe-)
Kergeid patareisid	101	72 (neist 9 õppe-)
Rask. ptr	38	Ei ole.
Kindluse art. komp.	15	Ei ole.
Lennu-kompaneid	30	Ei ole.
Aerostaatide komp.	3	Ei ole.
Telegr., telef. ja raadio kompaneid	26	21
Pioneer ja pontoon komp.	56	14

Arvud ise rääkivat enese eest: rahval tulevat isamaa kaitse küsimust tõsisemalt silmas pidada.

„Mil. Wochenblatt“ nr. 7: Kindralmajor Amann artiklis „Sõjaõpised“, võtab sõna „M. Wochenbl.“ eelmistes (nr. 48 — 1927 j. t.) numbrites avaldatud mõtete puhul jalaväe rügemendi reorganiseerimise tarvidusest. (Jutt oli tulejõu suurendamise tarvidusest). Leiab, et sõja kogemustel ei olevat tarvilik ette võtta praegu väljakujunenud saksa jalaväe rügemendi koosseisus põhjapaneva tähtsusega muudatusi.

Kolonel Schwertfeger: „1918. a. pealetungi valmistamine ja varisemine“. Autor referib kindral v. Kuhli sama pealkirjaga teost. Saksa vägi 1918. a. kevadel olevat olnud veel pealetungi võimas; kuidugi vähem hoogu kui 1914. a. Pealetungi läbiviimine korralik. Kokkuvõtteks oli haaranud allaandmise meeletolu.

v. Taysen „Märkmeid prantsuse sõjaväest“, on väljavõtteid prantsuse ja vene sõjaaja kirjandusest. Lastakse võitjaid (prantsuse sõjaväge) paista mitte kõige paremas valguses.

Artikkel: „Milliseid õpiseid võib loota inglise selleaasta manöövreist“, annab vastuse: huvitavaid, eriti sõjaväe mootoriseerumise alalt.

Kol. K. Dietrich: „Uus vene suurtükiväe lahingeeskiri (II osa) 1927“.

„Eeskiri sisaldab terveid põhimõtteid, millised oskusega kasutatult võimaldavad head koostööd mõlemate (jala- ja suurtükivägi) relvliikide vahel“.

Artikkel „Jaapani sõjavägi“ on kokkuvõtte „Russki Wojennõi Vestnik“ nr. 99 — 1927. Kokkuvõtte autor tuleb lõpuotsusele, et Jaapan sõja ja rauda puudusel ei saa arendada kodus suurt sõjatööstust. Jaapani armee jõud peitub ta suures arvulises koosseisus, vaimus ja erilises manöövrivõimes.

Artiklis „Albaania“ autor (rittmeister Regenauer) näitab, et Albaania olevat ühtemoodi tarvilik Lõuna-Slaaviale ja Itaaliale ja sellepärast tulevikus võivat ta esineda sõja põhjusena nimetatud riikide vahel.

Märkme „Spordivaimustus“ on vastuseks „Mil. Wochenblatt“ nr. 4 — 25. VII. 27. ilmunud artiklile „Zu den Heeresmeisterschaften 1927“. Märkme autor leiab, et sport on hea asi, kuid halb olevat nähtus, kui teda käsitatav enesette-sihina ja mitte abinõuna suuremate sihtide taotlemisel, nagu see oleks olevat õige.

„Mil. Wochenblatt“ nr. 8:

Kol. B. Schwertfeger'i: „Juht saksa valitsuse ametlikkude aktide uurimisel“ on märkmeid äsja 8 köites ilmunud saksa poliitikat ja ajalugu käsitavate arhiivmaterjalide uurimist soodustava käsiraamatu („Teejuhi“, juhi) kohta. „Juhi“ abil olevat võimalik Saksa välispoliitikasse puutuvat rikkalikku materjali tundma õppida ja... (otsusele jõuda, milline süütu kannataja oli Saksamaa Ilmasõjas ja pärast seda... K.)

„Sõjatehnika ülevaade“ toob kokkuvõtlikke märkmeid sõjatehnika arengust sõjakirjanduse andmetel. Endised küsimused — saatesuurtükk ja tankivastane suurekalibriline automaatpüss on seni lahendamata.

Lennuki maandumise küsimust käsitatavat eriti hoolsasti Ameerika sõjaajakirjades.

Major Dr. Lothar Rendulic: „Kuis selgitada väljaõppel lahingu mõjulist väiksematele jalaväe üksustele“. Eriti olevat see küsimus tähtis laskuri ettevalmistusel, sest laskur tundvat eriti lahinglaskmistel vastase tule puudumist ja seepärast ei avalda õppeharjutus ta peale tarvilist mõju. Lahingus tulevat tulistada peamiselt nägematuid märke. Seda tulevat teha ka laskeharjutustel. Üldse soovitab autor laskeõppusi nii korraldada, et olukord mõjuks õpilaste psühhika peale, kutsudes neis välja ettekujutuse lahingust.

Artikkel „Keemiasõda ja riigikaitses“ on väljavõte „Russki Wojennõi Vestnik“ nr. 95 — 1927 ja käsitatav neidsamu küsimusi, mis Dr. Hansliani omas „Der chemische Krieg“ tegevast palju põhjalikumalt. (Dr. Hansliani teost on mitmed korrad „Sõdur“ 1927. a. refereerinud K.)

Sõjaväe meistermeeskonnad 1927“ on kokkuvõtte tulemustest 4.—7. aug. s. a. peetud Reichswehr'i spordivõistlustest. Võistlused on olnud puhtsõjaväelist laadi, nagu rännak täies rakmeis 15 klm. peale, rännak patrullidele (patrullrakmeis) 25 klm. peale, laskmine, võistlused mootorrattal, ujumine, jalgpall, kerge atleetika jne. Võistlejaid 900. Edu suur. Riigipresident V. Hindenburg olevat jälginud võistlusi erilise huviga algusest lõpuni ja surunud kätt võitjal, andes üle auhinna.

Peale mainitud artiklite on igas numbris sõjaväelisi teateid, sõjakirjanduse ja sõjaajakirjanduse ülevaade. K.

Bibliograafilisi märkmeid.

Kindral Palat'i „La grande guerre sur le front occidental“ („Suur sõda lääne rindel“ XII-nes köide). „L'année d'angoisse 1917“ („Õnnetuste aasta 1917“). Paris-Nancy-Strasbourg, Berger-Levrault. Hind 24 fr.

Aasta 1917 oli üks kõige õnnetumatest Ilmasõja jooksul. Ta algas Vene revolutsiooniga, viies liitlaste jõust välja tähtsa teguri. Sakslased, idarindel tõsise vastaseta, võisid koondada lääne rindele kõik omad tegelikud jõud.

Neis tingimuses, peale vaenlase vabatahtlikku taganemist, mis talle võimaldas oma rinnet kitsendada ning omi varusid suurendada, algas kindral Nivelles 16. aprillil pealetungimist. Sellel katsel oleks kindlasti halvast tagajärjest olnud, kui mitte kaks suurt pealikut — Foch ja Pétain oma apptulekuga poleks parandanud seisukorda. Väeosad võitsid tagasi usu oma jõesse ja saavutasid tähtsaid edusamme Flandrias, Verdun'i ja Ailette'i rajoonis. Aasta 1917. lõpp oli õnneks vähem tume, kuid ikkagi tuli oodata vaenlase metsikut pealetungi.

Selle 1917. aasta ajalugu on „La grande guerre sur le front occidental“ („Suur sõda lääne rindel“) XII-da köite sisuks. Selles teoses peitub kindral Palat'i selgus ja täpsus ning vali erapooletus, millega on tähtsaks saanud ta enim ilmunud ajaloolised tööd sõjast 1870/71 ja Ilmasõjast.

Prantslased „Uuest Hansliani“
Dr. Hansliani, kelle teosele „La Protection de la population civile contre les gaz de combat“ („Tsiiviilelanikkude kaitse sõjagaaside vastu) ajakiri „Revue d'Artillerie“ omas novembri numbris (1926) on andnud palju ruumi, esitab meile oma teose „La guerre chimique“, „Der Chemische Krieg“ (Keemiasõda) uut väljaannet.

See raamat sisaldab tähtsamaid ideid keemia-reivast ja selle mitmesuguseid mõjusid tulevais lahinguis. Autor, käsitades gaasi kui relva lahingväljal, annab ühtlasi juhtnõore tsiiviilelanikkude kaitseks. Kõik faktid ja ideed on hoolsasti kogutud, kaalutud, ühtlasi hoolsasti ära märkides allikad. Lühidalt — see on teos, on dokument, selge ja arusaadav, milles lugeja leida võib kasulikke andmeid.

Bouchacourt: „L'infanterie dans la bataille“. Paris, Lavauzelle, 1927. Hind 15 fr.

Selles 268-leheküljelises teoses (täiendatud 13 joonistusega) piüub autor „elustada“ jalaväe võitluse selleks, et esile kutsuda lugejas jalaväe tarvitamise viise lahingus. Selles mõttes on ta uurinud peensuseni kahte läbielatud konkreetset juhtumist sõjaväljal. Esimene (pealetung) seletab 94-da jalaväe rügemendi (42. diviisi) rünnakut 8 augustil 1918; teine (kaitse) käsitab 42. diviisi kaitset Mort Homme'i all (9.—10.—11. aprillil 1916. Verdun'i lahingud.)

Edasi ei piirdu komandant Bouchacourt mitte ainult lihtsa sündmuste käiguga, vaid põimib temasse ka filosoofiat ja toob esile haruldase selgusega tarvilikke õpiseid.

„L'annuaire de l'Aéronautique“ (Lennuväe kalender). Paris, Lavauzelle, 1927. Hind 27 franki.

Äsja Charles Lavauzelle et Cie juures ilmunud lennuvé kalender ei paku mitte ainult tarvilikke andmeid lennukitel ja aerostaatidel teenivatele ohvitseridele, vaid on kasulik igale ohvitserile, kellel lennuasjandusega tegemist.

Siin leidub, muu seas, mitmekesiseid organisatsioonilisi andmeid (lennuvé rügemendi koos-

seis, aerostaatide salga koosseis, töökojad, lennukoolid jne.).

Olgugi, et kalendri ilmumine on dateeritud 1. jaan. 1927, leidub siiski kalendris palju hilisemaid andmeid lennuvé üle. Viimased, takistades kalendri õigeaegset ilmumist, on nimetatud teoses sisse võetud erilisade ja tabelite näol. M. L.

Sõjaväelisi teateid.

„Ameerika Leegioni“ kongress Pariisis.

19. septembril algas Pariisis n. n. Ameerika leegioni kongress, milleks endine Ameerika sõjaväe ülemjuhataja kindral Pershing ja Ameerika leegioni staap Pariisi sõitis. Vastuvõtt Pariisis oli südamluk. Sõjaminister Painleve, kes külalisi vastu võttis ühes mereministri Leygues'i, marssal Petaini j. t., tuletas meele seda silmapilku kui Ameerika sõdurid 1917. a. Prantsusmaa pinnale astusid, et liitlaste pool osa võtta maailmasõjast. Jaamast lahkudes käis kindral Pershing leegionäride saatel Prantsuse Tundmatu Sõduri haual.

Ameerika leegioni kuuluvad maailmasõjast osavõtnud Ameerika sõdurid. Leegioni eesmärk põhikirja järele on: „Ühineda jumala ja isamaa nimel, et kaitsta ühisriikide põhiseadust, toetada seadust ja korda, kaitsta amerikanismi, säilitada kalleid suure sõja mälestusi, ergutada vastastikuse abiandmise tunnet rahva hinges, võidelda klasside autokraatia vastu, hoida õigluse, vabaduse ja demokraatia põhimõtteid“.

Leegionil on praegu üle ühe miljoni liikme. 700 tuhat nendest on Ameerika ekspeditsiooni korpusest tegelikult osa võtnud ja seega tegelikud leegionärid. Ülejäänud 300 tuhat moodustavad abileegioni ja sinna kuuluvad emad, lapsed, õed ja leegionäride tütreid. Leegionil on 70 departementi, millest 49 asub ühisriikides ja 21 teistes maades. Kõrgemaks organiks on „rahvuslik konvent“, mis kokku tuleb iga aasta. Pariisi kongressist võtab osa 30.000 leegionäri, kes kuuluvad 9. konventi.

J.

Marne lahingu kordamine.

Septembrikuu esimesel poolel peeti suuri Prantsuse sõjaväe manöövreid. Sel puhul tehti ülihuvitav katse — lavastada ajaloolist Marne lahingut täpselt, kuni väikeste üksikasjadeni ja samasugustes tingimustes, milles liitlaste ja Saksa vägedel tuli tegutseda 5.—12. septembrini 1924. aastal, veel teistkordselt, et kontrollida uute meetodite ja taktikaliste võtete tulemusi samal maastikul ja olukorras. „Lahingut“ jälgima sõitis kohale hulk välismaade sõjaväelisi esindajaid.

J.

Soomes „Vabadussõja veteraanide liit“ loomisel.

Soome ajakirjanduses äratati hiljuti küsimus: Kas ei tuleks välismaade eeskujul ka Soomes organiseerida „Vabadussõja veteraanide liit“? „Vabadussõja“ all on loomulikult mõeldud 1918. a. kodusõda ja „veteraanide“ all mainitud sõjas valgete pool võidelnud isikud.

Küsimus on äratanud suurt tähelepanu ja vastukaja. Mitmed tuntud tegelased on soojalt niisuguse organisatsiooni loomist pooldanud. Näib kindel olevat, et liit organiseeritakse. Seni on asja teostamiseks tehtud järgmine ettepanek:

Vastutav toimetaja A. TRAKSMANN.

Tuleva aasta 16. mail on kümme aastat päevast, millal kindral Mannerheimi valge vägi Helsingi marssis ja seal võiduparaadi toime pani. See päev on olnud seni ka Soome lipupäevaks ja Soome kaitseväge ning kaitseliidu üldparaadipäevaks. Tuleval aastal tuleks paraadist osavõtma kutsuda ka erus olevad 1918. a. sõjaveteraanid. Pärast paraadi oleks kongress, kus sünnib veteraanide liidu asutamine. Liidu sihiks oleks rahva hulgas isamaa kaitsetahe kasvatamine, veteraanide omavaheline hoolekanne (abiandmine), invaliidide seisukorra parandamine ja nõnda edasi. Kavatsus on pidada iga aasta ringkondades aastapidu ja -paraad ning iga viie aasta tagant 16. mail ülemaaline veteraanide ülevaatus paraadi kujul — viimane muidugi ühenduses vastava suurpeoga.

A. W.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Vigastatud Sõjameeste Ühingu (1917.—1927.) juubeli-album „INVALID“ hind 75 m.

Album sisaldab 120 lehekülge luulet, proosat, ajaloolist ja statistilist materjali, hulk käesoleva ja endistest „Sõdur“ aastakäikudest kui ka mujalt hoolega valitud pilte jne.

Huvitav teos, eriti kaitseväelastele selles mõttes, et lähemalt tutvuneda meie invaliidide maailmaga. Albumi väljaandjaks on Vigastatud Sõjameeste Ühingu Keskjuhatus, tegev toimetaja Aleksander Ivan, vastutav toimetaja Jaak Roosson.

—e.

Vormi ja erariiete töötuba

Tellimisi täidetakse kiirelt ja korralikult, töö headuse eest täielik garantii.

J. VADDI

S. Tartu maantee nr. 19-4.

Sissekäik S. Kompassi nr. 1.

Väljaandja „Sõdur“, Tallinn, Uus tän. 10.

Eesti Põllumeeste seltsi poolt
1900 aastal kuldauraha.

Joseph Kopf

Tallinn, Pikk t. 27. Kõnetr. 22-21.

◆
Juvelier, kuld- ja hõbeasjade äri.

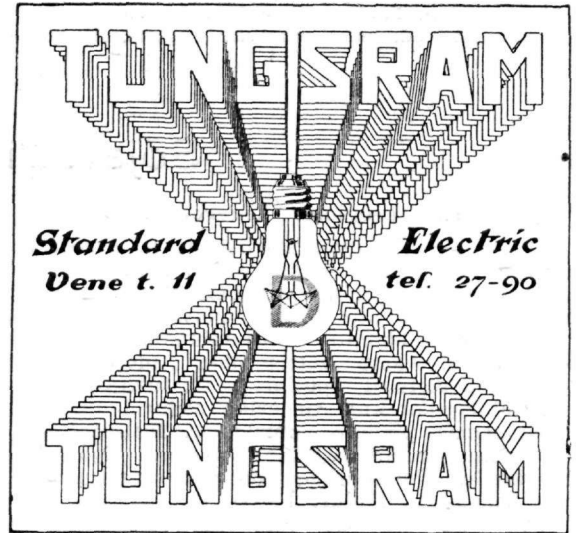
Töökoda kõikide minu erialasse puutuvate tellimiste jaoks, nagu: **parandamine, kuldamine, hõbetamine** j. n. e.

Asjatundlik tellimiste täitmine.

Odavad hinnad.

Kalliskivide, kulla ja hõbeda ostmine.

◆

Kui soovite hääd valgustust saada — tarvitage „TUNGSRAM“ lampe.

MEIE
SIIDISUKAD
DAAMIDELE ON KÕIGE
ELEGANTSEMAD JA
VASTUPIDAVAMAD

O. KILGAS
TRIKOO JA SUKAVABRIK
TALLINN PRII T. 3
KÕNETRAAT 8-23

Kullasepa ja kellaäri
Th. Grün ja Ko.
Harju tän. 28
TALLINN
Kõnetraat 17-05.

Alaline suur väljavalk kalliskividest, kuld-, hõbe-, emaille- ja kristall asjadest, niisama ka kõige kuulsamate vabrikute kelladest nagu: „OMEGA“, „LONGINESS“, „BOREL FILS ET CIE“ j. n. e.

Kõik alasse puutuvad tööd, parandused ja tellimised täidetakse paremate meistrite poolt kõige kiiremas korras.